Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

…эмнай 1921 оной …абриин 21-hээ гарана | № 153 (13867) | 1972 оной июлиин 1, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ТҮҮХЫН АСУУДАЛНУУД БА МҮНӨӨНЭЙ БАЙДАЛ

ЭРХҮҮ. (ТАСС-ай корр.). «КПСС-эй XXIV съезд, методологиин ба түүхын асуудалнууд (СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа)» гэhэн темээр научно-теоретическэ конференци Эрхүүдэ политическэ гэгээрэлэй областной байшан соо июниин 29-дэ нээгдээ. Ороной олон городой түүхэшэд, философууд, экономистнууд, социологууд, хэлэ шэнжэлэгшэд, байгаалиие шэнжэлэгшэд конференциин хүдэлмэридэ хабаадана. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин түүхын филологиин ба философиин институтдай директор академик А. П. Окладников элидхэл хээ.

Хүгжэнги социализмын зарим шухала асуудалнууд тухай СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент М. П. Ким элидхэл хэбэ.

Мүн энэ үдэр секцинүүдэй хүдэлмэри эхилээ. Бүхыдөө 100 шахуу элидхэл конференци дээрэ шагнагдахаар багсаагдана.

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй советтэ

…лаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ …олхозой механизаторнуудай үүсхэл тухай

Хүдөө ажахын машина, техни…е бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэ-…, гамтай наринаар хадагалха …эн Кировоградска областиин …анизаторнуудай жэшээе дэм-…, тусхай уялга абаhан Улаан-…ын аймагай Ленинэй нэрэмжэ-… колхозой механизаторнуудай …хэлые КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министр-…дэй Совет hайшааба.

…игээд ажахынуудта байhан …ы трактор, машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэдэг, зүбөөр хадагалдаг, харууhалдаг болохын тула Кировоградска областиин механизаторнуудай хандалгые, мүн Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхидой социалис уялгые колхоз, совхозуудай механизаторнуудай дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэхэ, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэжэ КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомуудые, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд болон хүтэлбэрилэгшэдые уялгалhан байна.

Хүдөө ажахын техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, хадагалха талаар колхоз, совхозуудай механизаторнуудай абаhан уялганuудай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байhанние ходо харуулжа байха гэжэ республикын болон аймагуудай газетэнүүдэй редакцинууд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй телевидениин ба радио дамжуулгын комитет уялгалагдаба.

…ЛААН-ҮДЫН АЙМАГАЙ ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ СОЦИАЛИС УЯЛГА

Бидэ, Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ …лхозой механизаторнууд Кировоградска обла-…ин колхоз, совхозуудай механизаторнуудай хач-…га бэшэгтэ харюу болгон, хүдөө ажахын маши-…, техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, hайнаар …дагалхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсохо …э шиидээбди.

Мүнөө хүдөө ажахыда шэнэ машина, техникэ …рhоо үдэртэ олон болоно байна. Тэдэнние hай-…ар ашаглажа, хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань эрид хүгжөөхын түлөө тэмсэхыемнай кировоградайхидай hайн hайхан үүсхэл бидэниие уряал-….

Манай колхоздо 52 трактор, таряа хуряалгын — …, силосэй ургамал хуряаха — 7, хартаабха ху-…ха 6 комбайн болон бусад олон машина, техни-… бии. Мал ажалайшье ехэнхи хүндэ хүдэлмэри …ньhожоруулагданхай.

Табан жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэ-…н түлөө дэлгэрhэн мүрысөөндэ механизаторнуу-…й эдэбхитэйгээр оролсожо, машина, техникээ …дамар бэрхээр ашаглажа гамтай наринаар ха-…лдаг болоно hуранхай. Техникынгээ хойноhоо на-…ар харууhалхын түлөө тэдэнэр саг, хүсэшье гам-…ггүй. Буряадай АССР-эй габьяата механизатор, …эхи классай тракторист Пётр Севостьянович Зе-…ин МТЗ-52 түхэлэй трактортa 11 жэл хүдэлнэ. …ондо тэрэ 830 гектар зөөлэн хахалалга хээ. …лгагдаhан машинадаа нарин нягтаар хандажа, …өөр хүдэлгөөд, үнгэрэгшэ жэлдэ 580 килограмм …, түлишэ алмаа, тракторыень заhабарилхын …өө үгтэhэн 288 түхэригэй запасной деталь часть …балаа юм. Техникэдээ бодото эзэн ёhoop ханда-… иимэ хүнүүд манайда олон. Трактористнар П. Кушнарёв, И. К. Рымарев болон бусад ту-…шүүл жэл бүри үндэр бүтээсэ туйлажа, нилээд … тоhо, түлишэ, мүнгэ зөөри алмадаг байна. Кол-…ай техникэ hайнаар хадагалха талаар респуб-…ын харалга-конкурсдо hүүлэй гурбан жэлдэ ха-…лсажа, түрүү hууринуудай нэгые эзэлдэг.

Оньhон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, …үү агротехникые зүбөөр хэрэглэhэнэй ашаар …хоз недондо бүхы таряалангай гектар бүриhөө …да зэргээр 13,6 центнер ороохо абаад, Эхэ …ойнгоо амбаарта 12,5 мянган центнерэй орон… 15,7 мянган центнер алтан шара шэниисэ оруул-…н байна. Адууhа малhаа абтадаг эдеэ хоолой …нүүдые гүрэндэ худалдаха түсэбшье үлүүлэн …үргэгдэ.

Байгша оной хабар манай таряашад, механиза-…нууд ороохо таряа, бусад ургамалнуудые хаhа …тань, эрхим шанартайгаар таряад, мүнөө урга-…гаа хойноhоо харууhалжа, хуряалгада хүдэлхэ …ктор, машинануудаа бэлэн болгожо байнхай.

Кировоградайхид шэнги манайшье колхозой ме-…изаторнууд трактор, хүдөө ажахын машина бү-…иие ашаглагдаха бүхы болзор соонь шадаал hаа, …ээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын түлөө тэмсэхэ юм. …энэйшье мэдэhээр, техническэ харууhалгые на-…н нягтаар хэдэг газартал трактор, машинанууд …ашье эбдэржэ hаатангүй. бүхы ашаглагдаха …зор соогоо бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэгдэдэг, ал-…алта, арьбалалташье хэгдэдэг гээшэ. Ажахыдамнай …торнуудай техническэ харууhалгые hайнаар хэ-… хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Колхозой …стер-заhабарилагшад нарин түсэбэй ёhoop трак-…, машина бүхэниие хүдэлжэ байха үедэнь ходо …ажа, шалгажа байдаг. Техникэдэ дунда зэргын …hабарилга хэхэ hайн түхеэрэлгэтэй мастерской …ахыдамнай бии. Трактор, машина байлгажа ха-…алха хашаатай талмай хэгдэнхэй.

…ракторна бригаданuудые шадабаритай, hайн бэ-…лхэлтэй хүнүүдээр бүридхэхэ хэрэгтэ колхозой …авлени саг үргэлжэ анхарал хандуулна. Меха-…заторнуудай мэргэжэл шадабариие ходо дээшэ-…үлхэ, ажал дээрэнь бэхижүүлхэ талаар ехэ ху-…мэри хэгдэдэг. Ажахыда мүнөө 52 тракторта … трактористнар хүдэлнэ, тэдэнэй 29-иинь 1-дэ… 2-дохи классай мэргэжэлтэд юм. Механизатор-…удта ондоо мэргэжэл шудалуулха тусхай курса-…ууд мастерскоймнай дэргэдэ эмхидхэгдэнхэй.

Техникэдэ хүдэлжэ байhан хүнүүдые hайн гэр …раар, культурна болон ажаhуудалай хэрэгсэлээр …гахын тула баhал бага бэшэ анхарал хандуу-…гдана. Таряалан дээрэ хүдэлэгшэдэй байха hайнаар түхеэрэгдэhэн нүүдэл вагончигууд бии. Заhабарилгын мастерскойн дэргэдэ hайнаар түхеэрэгдэhэн улаан булан бии болгогдонхой.

Гэхэтэй хамта, техникэ ашаглаха, хадагалха талаар манайда дутуу дунда юумэн үшөөл олон. Заримашуулай hалан муугаар абажа ябаhанhаань болоно, машинанууд сагhаа урид хэрэглэлhээ гарана. Олохон механизаторнуудай мэргэжэл үшөөл бага байhаар. Мал ажалдахи ехэнхи хүндэ хүдэлмэри мүртэй оньhожоруулагдаагүй, фермэнүүдтэ тодхогдоhон оньhон түхеэрэлгэнүүд бира тай ашa үрэтэйгөөр хүдэлгэгдэнэгүй. Эдэ дутагдалнуудые усадхахын түлөө үшөөл ехэ хүдэлмэри хэхэ болонобди.

Хүдөө ажахын оньhон техникэ, зэмсэгүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, зүбөөр хадагалхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, **бидэ иимэ уялгануудые бэедээ даажа абанабди:**

— Тракторнуудта техническэ харууhыень бүри hайнаар хэдэг болоно, байгша ондо бүхы тракторнуудайнгаа ажалай бүтээсые нёдондонойхиhоо хоёр процентээр дээшэлүүлхэ, таряа хуряалгын, силосэй ургамал хадалгын комбайнууд болон жатканuудай сүүдхын ажалай бүтээсые дунда зэргээр 7—8 процентээр дээшэлүүлхэ зорилго табигдана.

Бүхы техникээ үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэ, ургаса хуряалгада хаhа сагтань бэлэн болгохобди. Үбhэ хуряалгын техникэ — июлиин 1 болотор, силосэй ургамал хуряаха комбайнууд — июлиин 5 болотор, таряа хуряалгын комбайн, жатканууд — августын 5 болотор заhагдажа бэлэн болохо. Бүхы машинануудые hаадгүйгөөр хүдэлгэхын тула техническэ харууhалгын нэгэ тусгаар пункт, тракторна таряан ажалай хоёр бригада бүхэндэ нэгэ нүүдэл тиимэ агрегат бии болгогдохо юм. Техникын дутуу дундые, эбдэрhыень элирүүлхэ тусхай пункт ерэхэ жэлhээ бии болгохобди. Тэрээндэ хэрэгтэй оньhон түхеэрэлгэнүүдые худалдажа абаха, hайн мэргэжэлтэй мастер-заhабарилагшадые hургахабди.

Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгые, ургаса хуряалгые хаhа саг соонь эхилжэ, богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэхэбди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ сенаж дараха, сомогдоhон нойтон үбhэ доогуурнь үлеэлгэжэ хатааха дүршэл манайда түрүүшынхиеэ хэрэглэгдэhэн байгаа. Энэ жэлдэ үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү онол аргануудые бүри үргэнөөр хэрэглэжэ, эрхим шанартай үбhэ тэжээл суглуулжа абаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха.

Бии байhан техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгөөд, үнеэн бүридэ 1 тонноhоо бага бэшэ хүртэхөөр эрхим шанартай сенаж дараха, хамта 4 мянган центнер hайн шанартай витаминтай ногоон үбhэ бэлэдхэхэбди. Силос даралга, ороохо таряанай ургаса хуряалгые хүдэлмэриин хоёр недели соо, хартаабха хуряалгые — 20 үдэрэй туршада дүүргэхэбди.

Ажал ехэтэй хүдэлмэриие hайса оньhожоруулхын тула байгша ондо мянган тонно ороохоной багтаха склад, таряа сэбэрлэхэ бүхы оньhон түхеэрэлгэтэй тоог барижа дүүргэхэбди. Шэнээр баригдаhан гахайн фермэдэ бүхы ажал ехэтэй хүдэлмэриинень оньhожоруулха түхеэрэлгэнүүдые тодхохобди, гахай шахадаг хуушан байрануудые шэнэдхэн заhахабди.

Малай фермэнүүдтэ тодхогдоhон бүхы машина, оньhон түхеэрэлгэнүүдые харюусалгатай хүнүүдтэ даалгажа үгэхэ, тэдэ түхеэрэлгэнүүдые хаhа саг соонь заhабарилжа, харууhалжа байха нарин түсэб табихабди.

Ороной түрүү механизаторнуудай дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэн, бидэ өөhэдынгөө мэргэжэл шадабариие улам дээшэлүүлжэ, техникээр хэгдэхэ бүхы ажалай шанарые эрид hайжаруулха, халаанай даабариие заабол дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэбди. Манда даалгагдаhан оньhон техникэдээ нарин нягтаар хандажа, шэнгэн түлишэ, түрхихэ тоhо, запасной часть, мүнгэ зөөри алмахабди, техникээ усалталгүйгөөр хүдэлгэхэ заабариие наринаар сахихабди.

Хүдөө ажахын оньhон техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, hайнаар хадагалхын түлөө мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоёл гэжэ республикынгаа бүхы колхоз, совхозуудай механизаторнуудые уряалнабди. «Трактор, машина бүхэн дүүрэн хүсэн соогоо хүдэлгэгдэг лэ!» гэhэн уряа доро мүрысэхэбди.

Социалис уялгада гар табигшад:

Т. П. КУШНАРЁВ, П. С. ЗЕЛЕНКИН — трактористнар, Е. Я. САЗОНОВ — тракторна бригадын бригадир, М. И. НАЗАРОВ — комбайнер, К. Е. ФЕДОРОВ — шофёр, С. К. КУШНАРЕВ — отделениие эрхилэгшэ, Е. Е. КОВАЛЕВ — хүдөө ажахын машинын механик, Г. К. НАЗАРОВ — хартаабха ургуулдаг звеное даагша, Г. Д. КОНЕЧНЫХ — главна инженер, А. Е. ЕФИМОВ — главна агроном, Л. А. СОЛОДУХИН — МТМ-е даагша, А. Я. РЫЖАКОВ — овощ ургуулагша-агроном, А. И. ВАСИЛЬЕВ — гаражые даагша, А. Н. КУШНАРЕВ — комсомолой эмхиин секретарь, М. Н. ЧЕРНОБРОВКИН — профкомой түрүүлэгшэ, главна экономист, А. И. ХАНДАРХАЕВ — парткомой секретарь, С. Е. МАЛЬЦЕВ — колхозой түрүүлэгшэ.

РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Советэй гурбадахи сесси

РСФСР-эй АВТОМОБИЛЬНА ХАРГЫНУУДАЙ БАРИЛГА БА АШАГЛАЛГА hАЙЖАРУУЛХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

В. А. ДЕМЧЕНКЫН ЭЛИДХЭЛhЭЭ

РСФСР-эй Верховно Советэй сессиин зүбшэн хэлсэлгэдэ республикын Министрнүүдэй Советэй табиhан асуудал КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдhээ, ороной арадай ажахые хүгжөөхэ юhэдэхи табан жэлэй түсэбhөө сэхэ үндэhэлэн гарана гээд элидхэлшэ хэлээ. Ороной харгынуудые hайжаруулха хэрэгтэ манай партиин Центральна Комитет, Советскэ правительство ехэ анхарал хододоо хандуулдаг байгаа, хандуулhааршье, «СССР-тэ харгы барилгые саашадань хүгжөөхэ тухай» тусхай тогтоол КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1968 ондо баталан абаhан байгаа.

Харгы барилгада ажалай тоосоондо ороhон автомобильна транспортые ашаглалтын доходой зарим хубиин зорюулагдадаг болоhон, тэрэшэлэн автомобильна харгы барилга ба заhабарилгада колхоз, совхозуудай, промышленна, транспортна, барилгын ба бусад предприятинуудай, мүн ажахын организацинуудай хабаададаг болоhон ушар республикын харгын ажахые хүгжөөлгэдэ горитойхон удха шанартай.

Эдэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэ харгын ажахые хүгжөөхын тулада горитойхон материалнууд болон мүнгэ зөөриие нэмэжэ зорюулха арга олгоо. Хэрбээ 1958 ондо харгы барилгада 40 миллион түхэриг гаргашалагдаhан байгаа hаа, энэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 650 миллион үлүүтэй түхэриг гү, али 16 дахин ехэ мүнгэ зөөри зорюулагдаhан байна. Үнгэрhэн арбан гурбан жэлэй турша соо хатуу хушалтатай автомобильна харгын утань хоёр үлүүтэй дахин, наринжуулагдаhан хушалтатай харгын утань 3,6 дахин нэмээ. 275 мянган погонно метр утатай улаан сагай бүхэ хүүргэнүүд баригдаа. Харгы-барилгын ба ашаглалтын организацинуудай үйлэдбэриин бааза үнэндөө шэнээр байгуулагдаа гэхэдэ болоно. Наймадахи табан жэлэй үедэ хатуу хушалтатай харгын утань 53 мянга үлүүтэй километрээр нэмэhэн байха юм. Хүдөө нютагуудта колхоз, совхозуудай хоорондо холбоо бэелүүлгые хангадаг 27 мянган километр утатай харгы баригдаа.

Республика дотор автомобильна харгы барилгые түргэдхэхэ гээшэ жэл ерэхэ тудам улам бүри шухала болоно гээд элидхэлшэ саашань онсолон тэмдэглэлэн байна. Мүнөө бии байhан харгынууд ашаа шэрэлгээр арадай ажахын ба хүн зоной хэрэглэмжые үшөөл хангажа шаданагүй. Байгаалиин баялигуудые түргэнөөр ашаглажа, экономическа хүсэ шадалайнь түргэнөөр ехэ болоно байhан республикын зүүн районуудта hайн харгы илангаяа олоор хэрэгтэй болоно байнхай.

Манай орондо автомобильна транспорт хүгжөөхэ талаар хараалагдаhан түсэбые анхаралдаа абаха хэрэгтэй. Юhэдэхи табан жэлдэ хүнгэн машинануудые бүтээлгэ 3,5—3,8 дахин, ашаанай — нэгэ хахад дахин нэмэхэ байна. Табан жэлэй эсэстэ промышленность жэл бүхэндэ хоёр миллион үлүүтэй автомобиль бүтээдэг болохо. Шэнэ түхэлэй, ашаа ехээр даадаг, бүри түргэнөөр ябадаг машинанууд бии болохо, тэдэндэ мүнөөнэй бүхы эрилтэнүүдтэ тааража харгынууд хэрэгтэй.

Мүнөөнэй үйлэдбэриие бүри ехэ болгохо, тэрэнэй ашаг үрые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ талаар партиин табиhан зорилгонууд, мүн орон дотор автомобильнуудай олон болоно байлга илангаяа хүдөө ажахын ба промышленна шэнэ районуудта харгынуудые бүри түргэнөөр баридаг болохо эрилтэ табина.

Ороной экономикые хүгжөөхэ олон түсэбтэ асуудалнуудые шиидхэхэдээ, тэрээндэ комплексноор хандаха шухала байhые КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хэhэн элидхэл соогоо онсолон тэмдэглэхэдээ, нүхэр Л. И. Брежнев иигэжэ хэлээ hэн: «Экономическа хүгжэлтын мүнөөнэй шатада үйлэдбэриие хангаха үүргэтэй арадай ажахын hалбаринуудай — транспортын, холбооной, материально-техническэ хангалгын ба бусадай үүргэ дээшэлнэ. Манайда 16 миллион шахуу хүнэй хүдэлжэ байдаг эдэ hалбаринуудай ажал ябуулгаhаа арадай ажахын ашаг үрэ ниилээд ехээр дулдыдаха байна. Энэ талаар зарим дэбжэлтэ болоошье hаа, тэрэниие шууд сэхээр наринжуулан hайжаруулха хэрэгтэй: тэрэнэй хүгжэлтэ улам ехэ хэмжээтэй ба бүри орёо болоно байhан үйлэдбэритэй тааруу болгогдохо ёhотой». Нүхэр Л. И. Брежневэй энэ заабари харгын ажахые хүгжөөлгэдэ ба наринжуулгада сэхэ хамаадана.

Росси Федерацида түсэбтэ табан жэлэй үедэ 40 мянган километр тухай утатай хатуу хушалтатай харгы барихаар хараалагдаhан гээд В. А. Демченко саашань хэлээ. Автомобильна харгынуудые, хүүргэнүүдые, гол фонднуудые ашаглалгада үгэхэ талаар нэгэдэхи жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Подрядна хүдэлмэриин юрэнхы хэмжээнэй, ажалай бүтээсын, харгы ба хүүргэнүүдые ехээр ба дунда зэргээр заhабарилха талаар даалгабаринууд үлүүлэн дүүргэгдээ, 7.802 километр утатай хатуу хушалтатай автомобильна харгынууд ашаглалгада үгтөө. Гэхэтэй хамта 1971 ондо зарим автономито республиканууд, мүн областьнууд харгын хүдэлмэриин түсэб дүүргээгүй.

Новгородско, Новосибирскэ, Пензенскэ, Куйбышевска болон бусад хэдэн областьнуудай дүй дүршэлэй ехэ удха шанартай байhые элидхэлшэ тэмдэглээ. Бии байhан арга боломжонууд ба нөөсэнүүдээ хүсэдөөр ба таарууга ар хэрэглэhэн газарта түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо hурагтүй ехэ юумэн хэгдэжэ шадаха байhые энэ дүй дүршэл үнэмшэстэйгөөр гэршэлжэ үгэнэ.

Харгы барилгын хэмжээе нэмээхын тулада энэ зорилгоор колхозуудай ба предприятинуудай hомолдог мүнгэ зөөриие эгээн лэ хүсэдөөр хэрэглэлгые хангаха угаа шухала болоно.

Колхоз хоорондын харгы-барилгын организацинууд өөhэдынгөө үйлэдбэриин баазануудай хүсые ехэ болгоно. Юhэдэхи табан жэлдэ тэдэнэй хүсөөр харгы барилга гурба үлүүтэй дахин нэмэхэ юм. Энэ яахадаа бүри шухала болоноб гэхэдэ, хүдөөгэй hуурин газарнууд малай ба шубуунай байрануудтайгаар, комбикормын заводуудтайгаар баригдана, тиимэhээ тэжээл ба бэлэн продукци зөөлгэ нилээд ехээр нэмэхэ байна бшуу. Нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд хадаа колхоз хоорондын организацинуудта али бүхы туhаламжа үзүүлхэ, район соохи бүхы харгынуудые нэгэ схемээр барихын тулада тэдэнэй ажал ябуулгые нютагай харгын органуудай хүдэлмэритэй тааралдуулха ёhотой.

Бүхы автономито республиканууд, хизаарнууд ба областьнуудта колхоз хоорондын харгы-барилгын организацинуудые байгуулха зорилго табигдана.

Нийтын хэрэглэлэй харгынуудые барихын тулада министерствэнүүд ба организацинуудай мүнгэ зөөриие хамжаата ёhoop бүри үргэнөөр хэрэглэхэ шухала. Нютагай Соведүүд хадаа предприятинууд ба организацинуудай ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ бүри ехэ эрилтэ хэхэ. РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указай ёhoop мүнгэ зөөриие бүрин хүсэдөөр хэрэглэлгые хангаха уялгатай. Олон барилгануудта мүнгэ зөөриие сасан тараажа болохогүй. Угаа шухала ба ашаглалгада үгтэхэ барилгануудта мүнгэ ехээр зорюулха шухала байhанда КПСС-эй ЦК нэгэтэ бэшэ анхарал хандуулдаг байгаа. Энэ заабари автомобильна харгы баригшадта хүсэдөөр хамаадана.

Харгы барилгын ехэ программые дүүргэхын тулада барилгын материалнуудые бүтээн гаргадаг баазые булюу түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэй. Нютагай барилгын материалнуудые бүтээлгые бүхы хэмжээгээр ехэ болгохо, тэдэниие барилгада улам үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

Карьернуудые, полигонуудые, асфальто-бетонно заводуудые барихын тулада жэл бүхэндэ нилээд ехэ зөөри гаргашалдаг Кемеровскэ, Московско, Амурска, Горьковско областьнуудай, Ставрополиин, Примориин хизаарнуудай ба бусадай нютагай Соведүүд зүбөөр ба холын хараатайгаар ябуулга хэнэ гээшэ. Эдэ бүтэдые хангаагүй hаа, харгы барилгые амжалтатайгаар хүгжөөхын аргагүй. Жэшээлхэдэ, Кемеровскэ областьдо нёдондо жэлдэ энэ зорилгоор 1,6 миллион түхэриг hомологдоhон байха юм.

Харгы барилгын үйлэдбэриин техническэ баазые хүгжөөхэ, харгынууд ба хүүргэнүүдые бариха материалнуудые бүри элбэгээр гаргаха, барилгын организацинуудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ асуудалнууд тушаа элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ. Харгын олонхи организацинуудта машинанууд ба механизмуудай үнэндөө нэгэ халаан соо хүдэлдэг байhаниинь горитойхон дутуу болоно гээд тэрэ тэмдэглээ. Нилээд олон техникэ дутуу дундануудтай байhан ба ажалай муугаар эмхидхэhэн дээрэhээ барилгын үе сагай түлэг дунда миин байдаг.

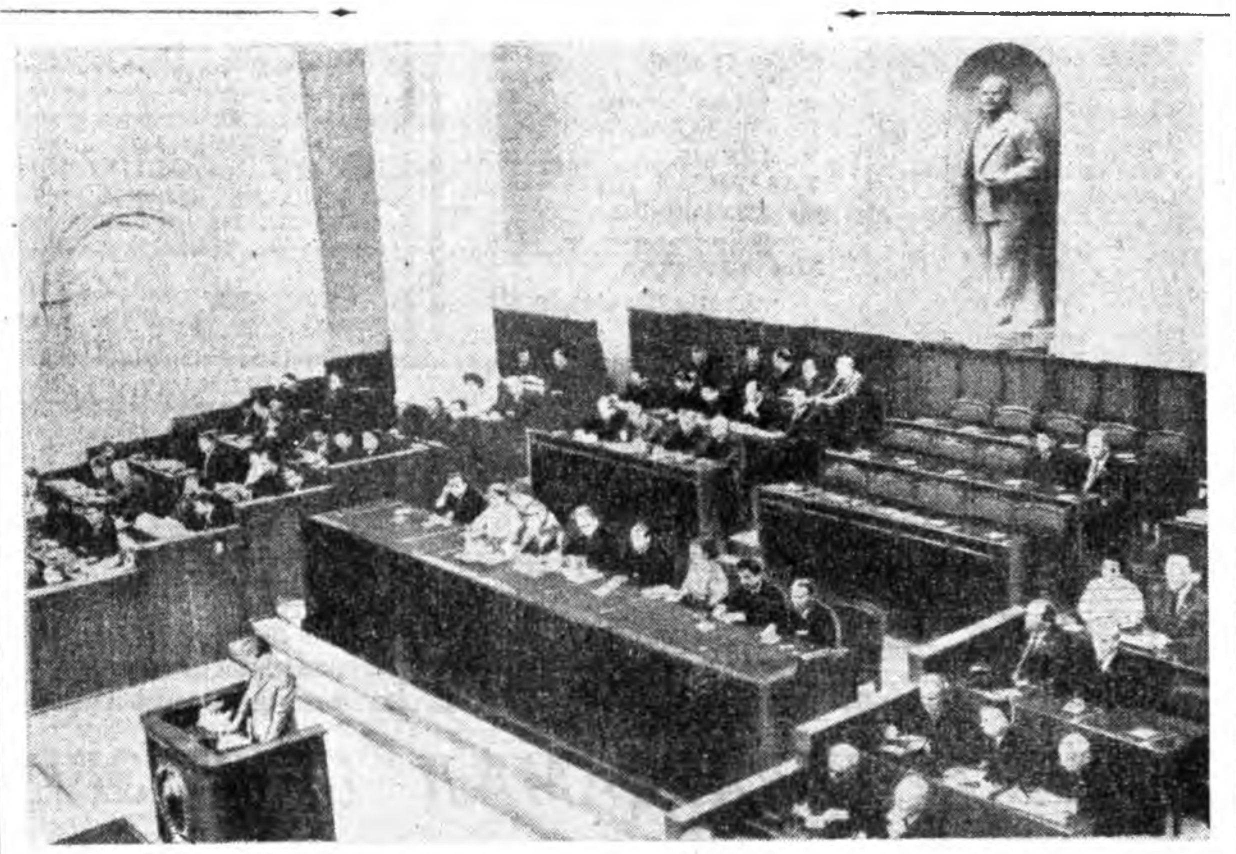
Харгын машинануудай ядахын сагта хоёр халаан соо хүдэлдэг байхаар ажал хүдэлмэри эмхидхэхэ шухала. Комплексно-оньhожоруулагдаhан бригаданuудта, отрядууд ба үйлэдбэриин участогуудта машинанууд болон механизмуудые олоор табидаг харгын организацинууд зүб юумэ хэнэ гээшэ. Жэшээлхэдэ, Московско областиин нимэ подразделенинүүд ажалай түлөөhэ урмашуулгатайгаар түлэдэг, нэгэ даалгабаряар хүдэлдэг дээрэhээ ажалай бүтээсые ехээр дээшэлүүлжэ шадаhан байна. Эдэ түрүү онол аргануудые үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ ёhотой.

Арадай ажахыhаа машинанууд, механизмууд болон автотранспортые харгын хүдэлмэридэ хабаадуулха эрхые бүри хүсэдөөр хэрэглэхэ гээшэ барилгын хүдэлмэриие бүри ехээр оньhожоруулха хэмжээень дээшэлүүлхэ ехэ арга нүхэсэл болоно үгэнэ. Энэ эрхын ёhoop олгогдоhон арга боломжонууд олон автономито республикада, хизаар ба областьдо хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Барилгын, харгын ба коммунальна машина бүтээлгын министерствэдэ республикын харгы замшад ехэ эрилтэ хэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй гээд элидхэлшэ хэлээ. Бүтээн гаргагдадаг машинанууд мүнөө дээрээ үшөөл бүтээсэ багатай, хүсэд найдамтайгаар ашаглагдахын аргагүй байдаг.

Харгы барилгые саашадань түргэдхэхын, шанарыень hайжаруулхын тулада хэрэглэгдэхээр ехэ арга боломжонууд область, хизаар ба автономито республика бүхэндэ бии. Энэ табан жэлдэ харгын хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхын тулада энэ сессиин болохын урдахи үедэ бүхы автономито республиканууд, хизаарнууд болон областьнуудта нэмэлтэ арга боломжонууд элирүүлэгдэhэн байна. Тэрэнэй эсэстэ РСФСР дотор табан жэлэй түсэбэй ёhoop баригдахаар хараалагдаhан хатуу хушалтатай 40 мянган километр харгыhаа гадна, үшөө 20 мянга шахуу километр утатай иимэ харгы бариха ба hэльбэн заhаха арга боломжо элирүүлэгдээ. Тиимэ болохолоорсо, юhэдэхи табан жэлдэ бүхыдөө республика дотор 60 мянган километр утатай хатуу хушалтатай харгы баригдаха байна.

(Эхин. Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

МОСКВА. Кремлиин Ехэ ордон. Июниин 29. РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Советэй гурбадахи сессиин заседаниин зал соо.

Фототелеграфаар абтаhан фото.

НҮХЭД Л. И. БРЕЖНЕВ, ФИДЕЛЬ КАСТРО СОВЕТ КОСМОНАВТНУУДТА АЙЛШАЛБА

Космонавтнуудые бэлдэдэг Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ цент… эрдэмтэд, конструкторнууд, …монавтнууд, инженернүүд, хү…лмэришэд ба алба хаагшад Кубын Коммунис партиин Централь…а Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Революционно правительствын Премьер-Министр Фидель Кастро Русые, КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежневые июниин 29-дэ хани халуунаар угтаба.

Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, СССР-эй летчик-космонавт авиациин генерал-майор В. А. Шаталов Кубын Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Революционно правительствын Премьер-Министртэ рапорт үгөө.

Замбуулинай совет баатарнууд Г. Т. Береговой, А. Г. Николаев, П. Р. Попович, В. В. Николаева-Терешкова, Б. В. Волынов, В. Ф. Быковский, Е. Х. Хрунов, Г. С. Шонин гэгшэдтэй Фидель Кастрые танилсуулба.

Нүхэд Фидель Кастро Рус болон Л. И. Брежнев замбуулин худар зам гаргагшадтай, замбуулиниие шэнжэлхэ эрдэм ухаанда сэгнэшэгүй ехэ хубитаяа оруулагшадтай хөөрэлдөө.

Нүхэд Фидель Кастро Рус болон Л. И. Брежнев, тэдэниие үдэшэжэ ябалсаhан космонавтнууд «Салют» онгосо соогуур дээшээ гараба. Тингэhэнэй удаа замбуулин соогуур дүүлеэд бусаhан, буудаг аппарадуудай нэгые хараа.

Фидель Кастро болон Л. И. Брежнев замбуулин соогуур анха түрүүн ниидэн шэнжэлhэн Юрий Гагаринай памятнигай дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табиба. Эдэнэр минутын туршада дуугай байжа, дэлхэйн суута хүбүүнэй, замбуулинай түрүүшын гражданинай дурасхаалые ёhолон тэмдэглээ.

Одон hүлдэтэ хотодо Валентина Ивановна Гагаринатай, космонавтнуудай бүлэнэртэй уулзалга хани, халуун оршон байдалда үнгэрөө.

Одон hүлдэтэ хотые харалгын программа Космонавтикын музейдэ, СССР-эй лётчик-космонавт Ю. А. Гагаринай дурасхаалай кабинедтэ орожо үзэлгөөр дүүрэбэ.

Одон hүлдэтэ хотын хүтэлбэрилэгшэд Фидель Кастро болон Л. И. Брежневые хани ёhоной обедтэ уряа.

Хүндэтэ айлшадаа Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, СССР-эй летчик-космонавт, авиациин генерал-майор Г. Т. Береговой халуунаар амаршалба.

Г. Т. Береговой Кубын ба Совет хүтэлбэрилэгшэдэй хүндэлэлдэ, манай партинуудай бата нэгэдэлэй түлөө, совет болон кубын арадуудай эбдэршэгүй бата хани барисаанай түлөө үгэ хэлэжэ, дүхаряа үргэхые дурадхаа.

Нүхэд Фидель Кастро болон Л. И. Брежнев обедэй үедэ амаршалгын тобшо үгэнүүдые хэлэбэ.

(ТАСС).

МҮРЫСӨӨНЭЙ МАНЛАЙДА — КОММУНИСТНУУД

ЮҺЭДЭХИ ТАБАН жэлэй хоёрдохи жэлынь хахадлашаба. Сүлөө забгүй ажаллажа байһан зондо сагай барагдан ошоһониинь мэдэгдэнгүй үнгэршэдэг ха юм даа. Тиимэ байха ёһотойшье. Ажалшад сагые ахиц, эдэбхи эрмэлзэлтэй, согтой сордоотой, өөһэд хоорондоо мүрысэн хүдэлдэг ёһо заншалтай болонхой гээшэ. Энэ эдэбхи үүсхэлтэ, мүрысөөтэ хүдэлмэриие, хэнэйшье мэдэһээр, коммунистнуудай толгойлдог. Тэдэнэр мүрысөө хүтэлбэрилхэ, манлайдань жагсаха, үльгэр жэшээ харуулан ажаллаха гол уялгатайшье.

Энэ гол уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө, үйлэдбэри дээрэ партийна нүлөө улам үргэдхэхэ зорилгоор совхозой партком саг үргэлжэ эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Саг сагай эрхэ байдалтай зохилдуулан, энэ талаар хэмжээнүүдые ходо абажа байха шухалашье гээшэ. Тиимэһээ отделени бүхэнэй партийна эхин организаци коммунистнуудые үйлэдбэриин шиидхэхы участогуудта зүбөөр хубаарилан табиха хэрэгтэ анхаралаа онсо хандуулна. Тобшолон хэлэхэдэ, коммунистнуудай хубаарилгаһаа ажал хэрэг, байдал горитой дулдыдаха байһаниинь элитэ ааб даа.

Жэшээнь, манай совхозой партийна организацида хамтадаа 82 коммунист бии. Тэдэнэй 58 хүниинь хүдэлмэришэд юм. Олонхинь мал ажал дээрэ ажалладаг. Һү һаалиин хоёр фермэ дээрэ саг үргэлжын партийна хоёр бүлэг байгууланхайбди. Тэдэнэрнай өөһэдынгөө коллективэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулдаг, социалис мүрысөө толгойлон эмхидхэдэг, бүлэгүүдэй гэшүүд өөһэдөө ажал дээрэ жэшээтэ һайнаар хүдэлхые эрмэлзэдэг шуу. Энэ талаар гурбадахи отделениин Баян-Голой һү һаалиин фермын табан коммунистнуудһаа бүридэһэн партийна бүлэгэй хүдэлмэри яһала магтуулмаар гээшэ.

Һү һаалгаараа, тугал абалгаараа тус фермын коллектив аймаг соогоо түрүү зэргэдэ гаранхай. Нёдондо эндэхи һаалишад үнеэн бүриһөө дундаж зэргээр 2.483 килограмм һү һаагаа, толгой бүриһөөнь тугал түлжүүлээ. Иимэ амжалта аймагай түүхэдэ, сэхынь хэлэхэдэ, үзэгдөөгүй юм. Совхозой түрүү һаалишан партиин гэшүүн Г. Д. Банзаргашеева үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 2.657 килограмм һү һааһан, даалгагдаһан 18 үнеэдээ 19 тугал түлжүүлһэн жэшээтэй. Коммунист эхэнэр Е. М. Расадинагай хүдэлмэриин үрэ дүн баһал сэдьхэл баясуулмаар. Тэрэ үнеэн бүриһөө 2.644 килограмм һү һаанхай, даабариһаа үлүүлэн хоёр тугал абанхай байгаа һэн. Энэ жэлэй таба һарын хүдэлмэриинь дүн харахада, эндэхи коллектив алхасаяа заашье аалидхуулаагүй байха юм.

Энэ фермын малшад аймаг соогоо оньһожоруулгынгаа, шанар һайнтай һү абадаг талаараа даб дээрэ хэндэшье мүхөөгөө үгтөөгүй Анаагай совхозой гурбадахи отделениин Анаа үргөөгэй һү һаалиин фермын түрүү коллективтэй социалис мүрысөөнэй договор баталанхай. Тэрэ мүрысөөниинь Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдана. Тэдэнэй хүдэлмэриин һайн жэшээдэ һурахын түлөө, фермэеэ болбосон түхэлтэй, оньһон техникэ шудалхын түлөө Баян-Голой малшад нилээд оролдолго гаргана гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Энэ оролдолгые имагтал коммунистнууд эмхидхэн толгойлно гэжэ үшөө дахин дабтаха хүсэлэнтэйбди.

Коммунистнууд түрүү зэргэтэ ябаха, мүрысөө толгойлхо, түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха уялгатай. Эдэ хадаа партиин Уставай гол эрилтэнүүд. Хэдэн тиимэ байбашье энэ талаар хамаг юумэн жэгдэ һайн, коммунист бүхэн Уставаар тодорхойлогдоһон эрилтэнүүдые жэшшэдгүй бэелүүлжэ байдаг гэхын аргагүй. Коммунист бүхэнэй харюусалга улам дээшэлүүлхэ, түрүү ябаха үүргэ бүри дээшэлүүлхэ зорилгоор байгша оной март, апрель һарануудай туршада эхин организацинуудта болоһон партийна хамтын суглаанууд дээрэ «Партиин Уставай эрилтэнүүдые коммунистнууд хэр зэргэ дүүргэжэ байһан тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Тиихэдэ май һарада болоһон совхозой управлениин партийна эхин организациин хамтын суглаанда хабаадагшад «Партийна документнүүдые һэлгэхэ болоһонтой дашарамдуулан, партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал харагдаа.

Эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан коммунистнууд совхозой үйлэдбэриин хэрэгэй түлөө, ниитынгөө ажабайдалай түлөө дүүрэн харюусалгатай байха ёһотойбди, даатан хэрэгтээ эзэн ёһоор хандажа, түрүү зэргэдэ ходо ябаха, үльгэр жэшээ харуулха уялгатай байһанаа дахинаа батадхан гэршэлээ. Тиихэ зуураа ажал хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандадаг, журам һулатай коммунистнуудые эрид шууд шүүмжэлһэн, залан заһарха эрилтэ тэдэнэртэ табиһан байгаа.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон коммунист хонишод Бато-Мунко Цыденов, Василий Недорезов, Нунсык Шойропов (гурбадахи отделени), Ринчин Холхонов, Дугар-Цырен Дашиев (хоёрдохи отделени) болон бусад хэлэһэндээ хүрэжэ, абаһан уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байһаниинь бусад олон хонишодто жэшээ боложо үгэнэ. Хонишон Очир Жамьяндабаев тушаа эндэ тусхайта бэшэмээр. Харууһа муутай сэхынь хэлэхэдэ, үхэлдэ нэрбүүлэгдэхээ байһан бүлэг түлгэнүүдые тушаажа абахыень дурадхагдаһан байгаа. Энэ ушар январь һарын түлэг хүйтэн үедэ болоһон хэрэг. Коммунист Жамьяндабаев тэдэ туранхай хонидые зүрхэсэжэ тунхарингүй тушаажа абаа. Оролдолгын лэ, харууһанайл хүсөөр тэдэ түлгэнүүдээ нэгыеньшье гарзада оруулангүй хүхэ ногоон дээрэ гаргаа.

Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсан, нүхэдтөө жэшээ харуулан ажалладаг коммунист алдартай луговодууд, трактористнууд болон шофернуудай нэрэнүүдые эндэ магтан дурдажа болохоор байгаа. Гэбэшье тэдэнэй нэгэн тракторист Гаяс Газисов тушаа онсо тогтоһуу. Тэрэ 1971 ондо МТЗ трактораараа 1109 гектарай (зөөлэн хахалалгада оруулхада) хэмжээнэй газар элдүүрилһэн байха юм. Энэ жэлдэшье ажалайнь эршэ шанга. Үнгэрһэн дүрбэ һарын туршада 600 шахуу килограмм горючи болон тоһо алмаа.

Совхозой партком ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хүн бүхэниие хабаадуулха гэжэ ехэ оролдолго гаргаа.

Партийна нүлөө үргэдхэхэ талаар ябуулһан хүдэлмэримнай яһала һайн үрэ дүн харуулаа. Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха 1971 оной жэлэй түсэб амжалтатай бэелүүлэгдээ һэн. Үнеэн бүриһөө 2.272 килограмм һүн, толгой бүриһөөнь тугал абтаа. Манай совхозой эрхэ байдалаар болоходо энэ дүнгые хангалтагүй гэжэ яашье тоолоҗо болохогүй. Энэ жэлэй түрүүшын зургаа һарын түсэб, даабари баһал нилээд һайн дүнтэйгөөр дүүргэгдэбэ. Илангаяа һаалишадай амжалта горитой. Табан жэлэй түсэб дүрбэн жэл соо дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан тулада̄а һү һаалиин фермэнүүдэй малшад эршэтэйгээр, үг зорилгодоо хүрэхэөр хүдэлжэ байна.

Партийна нүлөө! Ажабайдалайнгаа эрьесые, ажал хүдэлмэриингөө ябасые хаража ябахада, шэнжэлжэ үзэхэдэ, партийна организациин бэелүүлдэг хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы хүдэлмэреэ зүбөөр лэ табижа шадаһан, коммунистнуудай түрүү зэргэдэ ябаха үүргэеэ гүйсэд ойлгоһон лэ газарта ажал хэрэг урагшатай ябадаг, олониитын байдалай амисхал эдэбхеэр сорьёлдог байна бшуу. Тиимэһээ бидэ саашадаа партиингаа зэргые улам бэхижүүлхэ хүдэлмэри ябуулхадаа, энэ ушарта анхаралаа онсо хандуулха зэргэтэй болонобди. Жэшээнь, манай коммунистнуудай дунда механизаторнууд, МТМ болон гаражда хүдэлдэг хүдэлмэришэд тон үсөөн байна. Теэд эдэ зомнай эгээл шухала албанда, үйлэдбэриин гол һудаһа барижа ябана ха юм.

Ц. ШИРАБДОРЖИЕВ,
Хориин аймагай Үдын совхозой парткомой секретарь.

ГЕННАДИЙ ГРИГОРЬЕВИЧ ОРЛОВ УЛААН-ҮДЭДЭ БАРИГДАЖА БАЙҺАН ХҮҮРГЭНҮҮДЭЙ ТҮМЭР КОНСТРУКЦИНУУДЫЕ БҮТЭЭН ГАРГАХА ЗАВОДТО СЛЕСАРЬ-ХАБСАРГАГШААР ХҮДЭЛДЭГ ЮМ. КПСС-эй ГЭШҮҮН НҮХЭР ОРЛОВ АЖАЛДАА ХАРЮУСАЛГА ЕХЭТЭЙГЭЭР ХАНДАЖА, ХАЛААН БҮРИИНГӨӨ ДААБАРИИЕ ХОДОДОО 140—150 ПРОЦЕНТ ДҮҮРГЭНЭ. ТЭРЭНЭЙ ХЭҺЭН ХҮДЭЛМЭРИ САГ ҮРГЭЛЖЭ ЭРХИМ ШАНАРТАЙ БАЙДАГ. ХҮДЭЛМЭРИДӨӨ ЭРХИМ АМЖАЛТА ТУЙЛАДАГ, ЭНЭ НҮХЭР КОММУНИС АЖАЛАЙ УДАРНИГАЙ НЭРЭ СОЛОДО ХҮРТЭНХЭЙ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Г. ОРЛОВ АЖАЛДАА.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХУУЛИ ЁҺО ХҮНДЭЛХЭ

«Знание» бүлгэмэй городой организациин пленум һаяхан болоо. Партиин XXIV съездын заабариин ёһоор совет хуули сахиулхын тулада идхамжын хүдэлмэри город соо ямараар ябуулагдаһаб гэһэн асуудалаар энээн дээрэ ехэ хөөрэлдөөн болоһон байна.

Совет хуули ёһо сахиха гээшэ хүн бүхэнэй заншал болохо ёһотой — гээд Буряадай АССР-эй юстициин министр А. А. Сидорин эндэ хэһэн элидхэл соогоо мэдүүлээ. Хүн зониие гуримтай, журамтай, эмхидхэлтэй, совет хүн бүхэнэй хуулиие хүндэлхөөр, эрхэтэнэй үндэр дээдэ мэдэрэлтэй байхаар хүмүүжүүлхэ гээшэ тон шухала удха шанартай байна.

Ажалшадые хуули хүндэлхөөр хүмүүжүүлхэ хэрэг совет обществын мүнөөнэй үе шатадахи эрилтэнүүдтэ хүрэнэгүй гэжэ эндэ тэмдэглэгдээ. Городой автомобильна транспортын предприятинуудта, ажалшадай эрилтэ хангалгын албанай зургаануудта, трамвайн управлени болон бусад газарта хуули сахиха темээр лекцинүүд үсөөнөөр уншагдана.

Залуу үетэниие хуули ёһо сахиулхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ һаналаа табиха шухала гэжэ пленум дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Ниитын журам, хуули ёһо сахиха, хүндэлхэ мэдэрэлтэйгээр хүн бүхэниие багаһаань хүмүүжүүлхэдэ һайн гээшэ ааб даа. Партийна, комсомолой организацинууд, юридическэ эмхи зургаанууд энэ хэрэгтэ ехэ һаналаа табиха сагынь болоо.

Социалис Эхэ оронойнгоо хуули ёһо нарин нангинаар сахиха гээшэ совет хүн бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

П. УГРЮМОВ.

БАРИЛГАШАН БАРАНДА ХҮНДЭТЭЙ

Барилгашанай мэргэжэл тон харюусалгатай, хүндэтэйшье мэргэжэл гээшэ ааб даа. Ажалша зоной түбхинэн орохо байрын гэрнүүдые барижа, хүн зондо баяр баясхалан бэлэглэхэһээ ехэ зол жаргал хаана байха гээшэб! Энээниие манай 697-дохи нүүдэл колоннын барилгашад һайн ойлгодог. Тиимэһээл эдэнэр түргэнөөр, һайн шанартайгаар барилга хэхэ гэжэ эрмэлзэнэ. Энэ хүсэл эрмэлзэлээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ шаданашье. Манай колоннын барилгашад байгша оной табан һара соо 800 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 1 миллион 16 мянган түхэригтэ хүргэһэн байна. Энэ тоо хараад үзэхэдөө, манай нүүдэл колоннын барилгашад яһала һайнаар хүдэлжэ гараа гэжэ хэлэмээр.

Ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг, дүршэлтэй бэрхэ барилгашад бидэнэй дунда олон юм даа. Алексей Сергеевич Ширшиковэй даадаг бригадын дархашуул хододоо түргэнээр, һайн шанартайгаар барилга хэһэн лэ байдаг. Эдэнэр халаанайнгаа даабари 40—50 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ шадана. Эдэнэр хоёр бүлэ айлай орохо гэр 30 хоногой туршада бариха аад, 15—20 үдэрэй туршада барижархидаг.

— Яагаад иимэ түргэнөөр барилга хэнэ гээшэбта?, — гэжэ асуухада:

— Булта дархашуулнай олон жэл барилгада хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болоһон юм. Эдэнэр хүдэлмэриин саг хүсэд хэрэглэжэ шадана. Ажалай журам эбдэһэн ушар тохёолдохоёо болёо. Энээн дээрэһээл халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ, — гэжэ харюусадаг.

Нээрээшье барилгашад ажалаа зүбөөр эмхидхээд, эдэбхи үүсхэлтэйгөөр хүдэлөө һаа, түргэнөөр барилга хэжэ шадахал байна. Бишье тиигэжэ бодомжолдог хүм. Барилгада хорёод жэл хүдэлжэ ябанаб. Энэ саг соо нилээд олон барилга хэлсэһэн хүн бээб. Гусиноозерск хотын олохон гэрнүүдые бодхоолсооб. Барилга һайнаар, түргэнөөр хэхэ гэжэ оролдодогби. Хамта хүдэлдэг, нүхэдтөөшье тиигэжэ хэлэдэг, ойлгуулдаг байнаб.

Һүүлэй арбаад жэл соо шулуушадай бригадые хүтэлбэрилнэб. Бригададамнай 16 хүн хүдэлнэ. Эдэнэр бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглээд, эдэбхитэйгээр хүдэлөө һаа, ехэхэн лэ юумэ хэхэ арга боломжотой байна ха юм. Жэшээлхэдэ, бэрхэ шулуушан Анатолий Герасимов халаан соогоо 2 кубометр хана бариха даабаряа 3 кубометртэ хүргэдэг байха юм. Булта шулуушаднай иигэжэ хүдэлөө һаа, ямар ехэ барилга хэхэ арга боломжотой байна гээшэб! Анатолий Герасимов ганса хана баридаг бэшэ. Тэрэ модошо дарханай, электро-гагнууршанай мэргэжэл шудалһан байха юм. Хирпиисын гэнтэ дуталдахада тэрэ модоор хэгдэхэ ажал дүүргэдэг, үгышье һаа, түмэрнүүдые гагнан холбодог.

Барилга дээрэ хүдэлмэри баргадаха бэшэ ха юм даа. Дуратайгаал шэлэгты! Тиимэһээл барилгашад хүдэлмэриин олон ондоо мэргэжэл шудалха ёһотой болоно. Манай бригадын хүдэлмэришэд мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг.

Бэрхэ шулуушад Николай Костеров, Алексей Лубсанов, Петр Кирдяшов гэгшэд бетонщигой, дарханай, электро-гагнууршанай мэргэжэлнүүдые шудалһан. Алишье ажал хэхэдээ эрхим шанартайгаар бүтээһэн лэ байдаг. Халаан бүриингөө даабари 20—25 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, бэшэндээ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Петр Кирдяшов үшөө кран жолоодохо мэргэжэл шудаланхай. Энэнь ехэ һайшаалтай байна. Юуб гэхэдэ, кран жолоодохо мэргэжэлтэн дуталдадаг. Барилгын материалай хүсэд асарагдаад байбал бидэнэр хүдэлхэ дүүрэн арга боломжотой байнабди.

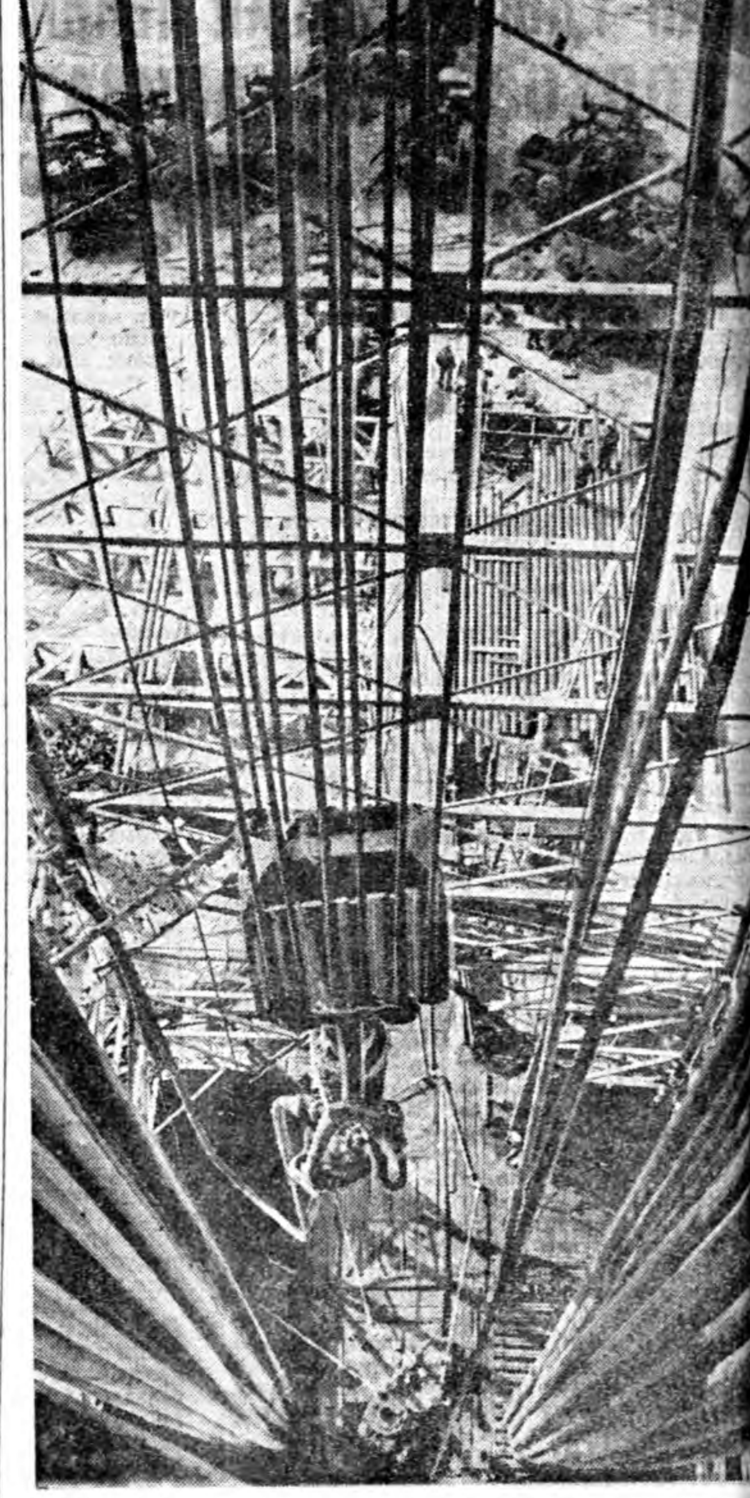
Манай бригадын шулуушад Ленинэй, Тельманэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудта ехэ барилга хээ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түб Тохой һуурин танигдахаар бэшэ болонхой. Үргэн үйлсэнүүдтэнь үндэр сагаан гэрнүүд олоор ербын бодонхой. Энэ һууринда 16 бүлэ айлай орохо хоёр гэрэй торхо шулуугаар бариа бэлэйбди. Үшөө центральна котельнын торхо бариһан байнабди. Хүдөө нютагуудай гэрнүүд халуун ууралаар дулаасуулагдадаг болоҗо байна ха юм. Энэ тон һайшаалтай.

Хүдөөдэ шулуугаар, томо панелеэр, түмэр бетоноор байрын гэрнүүд, кошаранууд, оньһожоруулагдамал фермэнүүд баригдана.

Бидэнэр Химнын совхоздо 200 эбэртэ бодо малай орохо байра шулуугаар бариабди. Энэ барилгые 60 хоногой туршада хэхэ даабаритай зон һэмди. Теэд манай шулуушад 46 хоногой туршада хүдэлөөд байхадаа, энэ барилгаяа дүүргээ бэлэй. Дүршэл шадабаритай барилгашад ажалаа зүбөөр эмхидхээд хүдэлхэдөө, амжалта туйлаһан лэ байдаг гээшэ.

Манай барилгашад байгша оной 5 һара соо нилээд ехэ барилга хэһэн байна. Сэлэн-Дүүмэ һууринда 24 бүлэ айлай орохо гэрэй торхо бариабди. Мүнөө Гусиноозерск хотодо 80 бүлэ айлай орохо гэрэй торхо барижа байнабди. Шулуушаднай халаан соогоо 30 кубометр хана бариха даабаряа 35—37 кубометртэ хүргэнэ. Энэ гэрэйнгээ гурбадахи дабхарыень барижа эхилээбди. Шулуушаднай тус гэрэй торхын барилгые барилгашадай һайндэртэ дүүргэхээр шиидэнхэй. Энэ хүсэл эрмэлзэлээ бодото дээрэнь бэелүүлхэ дүүрэн арга боломжотойшье. Бидэнэр жэлэй дүүрэтэр 48 бүлэ айлай орохо үшөө нэгэ гэрэй торхо бариха даабаритайбди. Энэшье зорилгоёо бэелүүлжэ, СССР-эй 50 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха байхабди.

А. КРЮЧКОВ,
«Бурятцелинстрой» трестын 697-дохи нүүдэл колоннын шулуушадай бригадир.

ТУРКМЕНИИН ССР. Үрэмдэлгын хүдэлмэринүүдэй Небитдагай управлениин коллектив СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ой болотор 86 мянган тонно нефть түсэбһөө гадуур абаха гэжэ уялга абаа. Барса-Гельмесэй талмайнуудта табан жэлэй туршада бүхы ажал оньһожоруулагдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Барса-Гельмесэй талмай дээрэ 21-дэхи нүхые цементээр шудхалга.

ТАСС-ай фотохронико.

АВГУСТЫН ТҮСЭБӨӨР

Энэ жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ уялга абаһан Худанай леспромхозой модошод хэлэһэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллана. Леспромхозой коллектив модо бэлэдхэхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь хахад һараар уридшалан дүүргээд, июниин түсэбөөр ажаллажа байна.

Һарын дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 10 мянган кубометр модо арадай ажахыда эльгээхэ гэжэ тэдэнэр мүрысэжэ байна. Продукци худалдаха таба һарын түсэб 183 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэгдээ.

Леспромхозой коллектив ажалай эмхидхэл нилээд һайжаруулаа. Модошодто — бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал хангагданхай. Энээнэй ашаар леспромхозой бүхы хүдэлмэришэд халаанайнгаа даабариие дүүргэдэг болоо.

Модо бэлэдхэлэй пункт, мастерска участогууд, бага комплексно бригадануудай модошодой хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Модо шэрэдэг автомашинын жолоошон П. Т. Спиридонов, тракторист В. П. Машанов, модо ашадаг кранай оператор И. Г. Тевенюк, модо отолон унагаагша П. Е. Коновалов социалис мүрысөөндэ шалгаржа ябана. Үйлэдбэриин эдэ түрүүшүүл август һарын түсэб дүүргэжэ эхилээ.

Н. ТЮРНЕВ.

Мэргэжэлтын ажаглалта — Мэргэжэлтын ажаглалта — Мэргэжэлтын ажаглалта — Мэргэжэлтын ажаглалта

ҺАЙЖАРУУЛАГДАМАЛ БЭЛШЭЭРИ ХАРУУҺАЛХА ТУХАЙ

Нуга сабшалан, бэлшээреэр элбэг манай республикын колхоз, совхозуудта тэрэнэй ургаса дээшэлүүлхэ, зүбөөр ашаглаха гээшэ тон шухала хэрэг болоно. Тиимэһээ мүнөө үедэ һү һаалиин фермэнүүдэй дэргэдэ һайжаруулагдамал бэлшээри түхеэрхэ тухай ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ захаланхай.

Түбэй областьнуудай, ажахынуудай дүй дүршэл дээрэһээ харахада, иимэ бэлшээритэй болоһон газарта үнеэдэй ашаг шэмэ дээшэлжэ, малынь һайнаар түлжэдэг, таргалдаг байха юм. Жэшээнь, Тимирязевскэ академиин сабшалангай ажахын кафедрын хүдэлмэрилэгшэд Москва шадархи «Заря коммунизма» совхоздо бүри 1965 ондо үһалагдадаг сабшалангые бэлшээридэ хэрэглэхээр туршалга захалаа һэн. Тиигэжэ 1970 ондо энэ совхозой 4500 үхэр мянгаад гектар иимэ бэлшээри дээрэ һайнаар зуһажа гараа гэхэ гү, али гектар бүридэ 4,5 үнеэд адуулагдажа байгаа бшуу.

Үһалагдадаг иимэ бэлшээри малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ горитой нүлөөлөө. Хэрбээ 1964 ондо энэ ажахын үнеэн бүриһөө 3281 килограмм һүн һаагдаһан, центнер бүхэниинь 22 түхэригтэ хүрэһэн байбал, 1970 ондо тэрэнь 4400 килограммда хүрэжэ, центнер һүнэй үнэ сэнгынь 13 түхэриг 50 мүнгөөр хямдарһан байха юм.

Һайжаруулагдамал бэлшээриин аша үрэ ехэтэй байһыень манай республикынше ажахынууд гэршэлжэ үгэнэ. Ивалгын ОПХ-гай нэгэ фермэдэ 1968 ондо үһалагдадаг 84 гектар сабшалан бэлшээри болгогдоһон юм. Энэ бэлшээри сүм хорёологдожо, 12 хэһэг болгогдон таһалагдаа һэн. Хэһэг бүхэниинь 7 гектар ээлээ. Тэндэхи погоонoй һалаалжа байха үеэр малаа түрүүшынхеэ бэлшээгээ һэн. Зунай туршада энэ бэлшээридэ мал 3-4 дахин адуулагдаһан байгаа. Иимэ бэлшээридэ аргал шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ тараажа, һайса үһалхада зохид, ногоонойнь һайнаар ургажа байһаниинь элишэлэгдээ.

Зундаа бэлшээриинь 5-6 дахин үһалагдадаг һэн. Тэрэнэй 2-3-ниинь апрель, май һаранyудта, мал бэлшээхын урда тээ үнгэргэгдөө. 1970 ондо һайжаруулагдамал бэлшээридэ гарахын урда тээ үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ 5 килограмм һүн һаагдажа, үхэр бүхэниинь 440 килограмм татажа байбал, июнь-июль һаранyудта үдэртөө 11-12 килограмм һүн һаагдадаг болоҗо, үхэр бүхэнэйнь шэгнүүр дунда зэргээр 500 килограммда хүрөө.

Энэ жэлдэ бидэнэр Хориин аймагай Анаагай, Яруунын аймагай Нарһатын совхозуудта хүрэжэ, сабшалан, бэлшээриин ургаса дээшэлүүлхэ талаар юун хэгдэхэ байнаб гэжэ һонирхообди. Анаагай совхоздо 2373 гектар сабшалан үһалагдаха түсэбтэй байбал, тэрэнь 2270 гектарта хүргэгдөө. 500 гектар бэлшээри үһалагдахаар хараалагдаа һаа, мүнөө 940 гектар ундалуулагдаад байна. Үшөө 1000 гектар хоёрдохёо ундалуулагдаа. Саашадаа сабшалан бэлшээреэ гурбадахяа үһалха хараатай. Тиигэбэшье энэ совхоздо үһалууриин техникэ мууса ашаглагдана. Эндэ гурбан бүлүүр станци, үһа сасадаг хоёр машина бии аад, тэдээгээр арайхан гэжэ 90 гектар үһалагдаа.

Газараа үһалха зуураа, 459 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ, 44 гектарта наг шэбхэ гаргагдаһан байна. Минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэһэн газарһаа ургасань 5-6 центнерээр ехэ байна бшуу.

Һайжаруулагдамал бэлшээри эндэхи хоёр отделенидэ 1968 онһоо түхеэрэгдэжэ захалаа. Нэгэниинь 153 гектарта, нүгөөдэнь 123 гектарта эмхидхэгдэжэ, хэһэгүүд болгон таһалагдаа һэн. Мүн эндэһээ олон жэлэй ногооной үрэһэн суглуулагдадаг байна. Байгша ондо энэ бэлшээридэ мал адуулагдажа захалха юм.

Нарһатын совхоздо һайжаруулагдамал бэлшээриин түхеэрэлгэ таһ ондоо байһаар. Энэ совхоздо үһалагдадаг сабшалангай үгы дээрэһээ бэлшээриеэ бүлүүр станцяар ундалуулна. Һайжаруулагдамал бэлшээринь хорёологдоод, 340 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Эндэхи нуурһаа хахааб татагдажа, тэндэ ерэһэн үһан бүлүүр станцида оруулагдана. Һаяар бэлшээреэ үһалжа дүүргээд, олон жэлэй ногооной үрэһэ тариха юм.

А. КАПУСТИН,
Буряадай АССР-эй габьяата агроном.

РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сесси

В. А. ДЕМЧЕНКЫН ЭЛИДХЭЛЭЙ ТҮГЭСХЭЛ

(Эхинийнь 1-дэхи нюурта).

Волгоград, Оренбург, Уфа, Челябинск, Свердловск, Тюмень, Курган, Саранск городууд магистральна харгытай найдамтайгаар холбогдохо. Автономито республикануудай нииславлнүүдтэй, хизаарай ба областной центрнүүдтэй районно центрнүүдэй 30 шахуу процентнь, районно центрнүүдтэй колхоз, совхозуудай 55 процентнь зам харилсаанай холбоотой болохо. Москва руу ородог гол харгынуудые үндэһөөрнь шэнэдхэн һэльбэлгэ ойрын саг соо шиидхэгдэхэ ёһотойл томо асуудалнуудай дунда тусгаар һуури эзэлнэ. Тус шэнэдхэлгэ энэ табан жэлдэ эхилхэ байна. Тэрэ хадаа манай Эхэ ороной ниислэлые коммунис ёһоной жэшээтэ город болгохо хүндэтэ зорилгые шиидхэлгэдэ бодото туһа нэмэри боложо үгэхэ.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые дүүргэлгэ ба үлүүлэн дүүргэлгэ ороной бүхы районуудта аятай зохид автомобильна харгы байгуулха талаар партиин табиһан зорилгонуудые шиидхэхэ замдахи шухала алхам болоно. Энэ хадаа арбадахи табан жэлдэ хэгдэхэ бүри ехэ хэмжээтэй хүдэлмэри бэелүүлхэдэ таарамжатай эрхэ байдал бии болгохо байна.

Хээрын харгынуудта һуларшагүй анхарал хандуулха хэрэгтэй. Эдэ харгынууд арадай ажахыч ашаануудые, илангаяа тарилгын ба хуряалгын хүдэлмэриин үедэ хүдөө ажахын ашаа шэрэлгэдэ шухала удха шанартай. Тэдэниие һайн байлгахын тулада ехэ материалнууд ба мүнгэ зөөри хэрэгтэй. Эдэ харгынуудай хододоол хэрэглэгдэжэ шадахаар байхын тулада харгы замай албануудай. нютагай Соведүүдэй үдэр бүхэндэ оролдолго гаргахань шухала байна. Республикын нилээд олон район жэлдээ зургаа һара хүрэтэр саһатай байдаг гэжэ мэдээжэ. Тиимэһээ зам харгынуудые үбэлэй сагта сэбэр байлгаха хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Жэлэй ямаршье сагта, сагай уларилай ямаршье байхада харгынуудаар машинануудай һаадгүйгөөр ябалгые хангахаар үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаха шухала.

Мүнөөнэй автомобильна харгынууд пассажирнуудай, жолоошодой соёлой ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангахада, тэрэшэлэн транспортна хэрэгсэлнүүдые техническэ талаар хангалгада шухала болохо байранууд болон түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан байха зэргэтэй.

Автомобильна харгынуудаар ябалгын аюулгүй байха эрхэ байдал бии болгохо гээшэ шухалын шухала асуудал болоно. Энээнтэй дашарамдуулан, городуудта, һуурин газарнуудта, автомобильна харгынуудта машинануудые ябуулгые бүри аюулгүй болгохо зорилготойгоор, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй нёдондо жэлэй декабрьда баталан абаһан тусхай тогтоол тухай элидхэлшэ һануулаа.

Автомобильна харгынууд ороной национальна баялиг болоно гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Харгынуудые эрхим һайн байлгаха, автомобильнуудые хангаха албые хүгжөөхэ, машинануудай ябалгын аюулгүй байлгые хангаха гээшэ энэ гүрэн түрын зорилгын даалгагдаһан хүнүүдэй патриотическа нангин уялга болоно.

Харгын ажахын техническэ дэбжэлтэдэ проектнэ ба научно-шэнжэлэлгын организацинуудай дүүргэдэг үүргэ тухай элидхэлшэ тогтожо хэлээ. Тэдэнэй коллективүүдэй эдэбхи хэшээлһээ ажалай бүтээсын саашанхи ургалта, сметнэ үнэ сэнгые хямдаруулга, харгын хүдэлмэриин шанар һайжаруулга нилээд ехээр дулдыдаха байна.

Республикын харгын ажахы ехэ орёо юм. Тэрээндэ 250 мянга гаран хүн хүдэлжэ байдаг. Жэл ерэхэ тудам аятай зохид харгынуудые бүри олон болтохын, тэдэниие улам һайнаар ашаглахын, тиигэжэ арадай ажахын хэрэглэмжэнүүдые, совет хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые бүри хүсэдөөр хангахын тулада тэдэнэр үрэ ехэтэйгээр ажалладаг байна. Харгы замай организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхиһээ, тэдэнэй ажал хэрэгтээ үүсхэлтэйгээр, зорилго хүсэнгеэр хандалгаһаа, оролдосоһоо табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэ нилээд ехээр дулдыдаха байна.

Автомобильна харгынуудые бариха ба шэнэдхэн һэльбэхэ түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, тэдэниие улам һайнаар ба зохидоор барижа байхын түлөө Россиин Федерациин областьнуудай, хизаарнууд ба автономито республиканууда͏й, тэрэшэлэн районуудай хоорондо социалис мүрысөөн үдэр ерэхэ тудам үргэнөөр дэлгэрнэ.

Харгы замшадай а ж а л ехээр хүндэлэгдэхэ зэргэтэй гээд В. А. Демченко хэлээ. Тэдэнэр түхэреэн жэлэй турша соо, сагай уларилай элдэб байхада, олон ушарта гэрһээ ба бүлэһөө холо хүнгэн бэшэ, зүтөөр угаа шухала хүдэлмэри хэдэг байна. Энэ хадаа харгын ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ анхарал хандуулхыень, тэдэнэй байрын ба культурно-ажаһуудалай эрхэ байдал һайжаруулхыень областьнуудай, хизаарнууд болон автономито республикануудай советскэ ба ажахын хүтэлбэрилхы органуудые уялгана.

Түгэсхэлдөө элидхэлшэ иигэжэ хэлээ:

Партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэрииие бэелүүлэн, Россиин Федерациин ажалшад «табан жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе эрхимээр угтахын тулада бүхы юумэ хэхэ гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые найдуулхыемни зүбшөөгыт.

(ТАСС).

ЭКОНОМИКО ХҮГЖӨӨХЭ ШУХАЛЫН ШУХАЛА АРГА НҮХЭСЭЛ

Удаа тээнь элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ сесси дээрэ эхилээ. КПСС-эй Куйбышевска обкомой секретарь депутат **В. Ф. Ветлицкий** түрүүлэн үгэ хэлээ. Городууд болон хүдөөгэй районуудые областиин түбтэй һайн харгынуудаар холбохо зорилго Куйбышевска областьдо гол түлэб шиидхэгдээ гэбэ. Тиихэтэй хамта колхоз, совхозуудай буусанууд худар ороһон, хатуу хушалтатай һалаа харгынууд түргэнөөр баригдана. Харгы-барилгын тусхай эмхинүүдые байгуулха хараа шэглэл область дотор баримталагдадаг болоо.

Харгын һайн гү, али муу байлгаһаа областиин колхоз, совхозуудай ажахын ябуулга, мүн коллективүүдтэ хабаатай социальна шухала асуудалнуудые шиидхэлгэ дулдыдаха байна гээд Ростовой областиин хүдөөгэй районой «Гигант» гэжэ тараан ажалай совхозой директор депутат **Д. Д. Ангельев** онсолон тэмдэглээ. Харгы барихын тулада олон ажахынууд нилээд ехэ мүнгэ зөөри гаргашална. Энэнь район доторхи зам харилсаае саг үргэлжэ һайжаруулха арга олгоно. Гэбэшье хүдэлмэриин шанар заримдаа , дутамаг байдаг гээд тэрэ хэлээ.

Россиин Федерациин автомобильна харгынуудай барилга ба ашаглалгые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал гансахан лэ һалбарида хамаатай бэшэ юм,— гэжэ КПСС-эй Московско обкомой секретарь депутат **В. Ф. Исаев** тэмдэглээ. А в т о м о б и л ь н а харгын һайн байлга үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ сэхэ хамаатай байна. Мүнөө областиин харгынуудаар һара бүри 3 миллион шахуу тонно арадай ажахын ашаан, 2,5 миллион үлүүтэй пассажир автомобильна транспортаар зөөгдэнэ. Харгын барилгада область дотор жэлэй турша соо 80 миллион хүрэтэр түхэриг гаргашалагдана. Жэл бүхэндэ 300 шахуу километр шэнэ харгы ашаглалгада үгтэдэг. Тиихэтэй хамта автомобильна харгынуудые барилга арадай ажахын түргэнөөр хүгжэлгэһөө гээгдэнэ гээд В. Ф. Исаев онсолон тэмдэглээ.

Орон дотор автомашиначуудые түргэнөөр олон болгохо гэжэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһай. Энэ хадаа харгынуудые олон болгохо, магистральнуудай шанар һайжаруулха эрилтэ табина гээд РСФСР-эй Верховно Соведэй транспортын ба хэлхээ холбооной талаар комиссиин түрүүлэгшэ депутат **К. Н. Голиков** хэлээ. Энэ зорилгоор харгы барилгые саашадань түргэдхэхэ бүхы арга боломжонуудые бүри үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ шухала. Заһабарилгын мастерскойнуудые, баазанууд болон полигонуудые бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ гээшэ түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно. Нютагуудтахи харгын ажахынуудай управлениин байгууламжые нарижуулан һайжаруулха зорилготой дурадхалнуудые үгэ хэлэгшэ оруулһан байна.

Удаань Краснодарай хизаарай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо депутат **Н. А. Огурцов** үгэ хэлэхэдээ, автомобильна харгы барилгые ба харууһалалгые һайжаруулха талаар эмхидхэлэй хэмжээнүүдэй хизаарта бэелүүлэгдэһэн тухай хөөрөө. 39 районой 35-дань харгы-ашаглалгын участогууд заһабарилга-барилгын организацинууд болгогдоо. Энэ хадаа тусхай онһожоруулагдаһан отрядуудые хэрэглэн, харгынуудые заһабарилха ба харууһалха шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлхэ а р г а олгоо, техникые ашаглалга һайжараа. Х и з а а р а й транспортна холбоо һайжаруулха нарин схемэ зохёогдонхой. Харгы барилгын шанар һайжаруулгатай, курортнууд шадар харгы барилгатай холбоотой асуудалнуудта үгэ хэлэгшэ горитой анхарал хандуулһан байна.

Транспортна асуудал Ленинградые ба областиие экономическа ба социальна талаар үргэлжэдэнь хүгжөөхэ түсэбэй үргэн программын хубинь мүнөө боложо байнхай гээд Ленинградска городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо депутат **Г. В. Кочкин** хэлээ. Энэ хэрэгтэ түсэблэлгын-экономическа органууд, городой олон тоото научна-шэнжэлэлгын институдууд, тусхай мэргэжэлэй организацинууд хабаадуулагдана.

1971—1975 онуудта Ленинград шадар 4,2 миллион дүрбэлжэн метр үйлсэ-харгынууд баригдаха.

Депутадууд — КПСС-эй Чувашай обкомой хоёрдохи секретарь **П. А. Чичикин,** Красноярска хизаарай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **В. М. Видьманов,** Воронежой областиин Сомилукска районой «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ **Е. Е. Ускова,** Белгородско областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. В. Романцов,** Эрхүүгэй областиин «Востсибхимлесзаг» гэжэ трестын Октябрьска леспромхозой жолоошон **Г. С. Голинько,** Калужска областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. И. Демидова,** Мордовско АССР-эй министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **А. О. Пиксаев,** РСФСР-эй Автомобильна харгынуудые барилгын ба ашаглалгын министр **А. А. Николаев,** КПСС-эй Новгородско обкомой нэгэдэхи секретарь **Н. А. Антонов** үгэ хэлэхэдээ, харгы барилгые хүгжөөлтэтэй холбоотой шухала асуудалнуудые табиһан байна.

(ТАСС).

ҺУР ХАРБААН, АМАР МЭНДЭ!

Байгша июлиин 2-ой үдэр республикымнай ажалшад заншалта һур харбаанай найр зугаа дэлгэхэнь. ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан заншалта энэ һайндэр Дээдэ Онгостойн ипподром дээрэ үнгэргэгдэхэ болонхой. Һайндэрэй программада буряад барилдаан, һур харбаан, мори урилдаан, гиир үргэлгөөр мүрысөөнүүд болохо. Һур харбаанай наадада республикын аймагуудай бүхэшүүл, һур харбагшад, мори урилдагшад хабаадалсахаар ерэнхэй. Наадада түрүү һуури эзэлһэн команда, спортсменүүдтэ тусхай шан, бэлэгүүд барюулагдаха.

Һайндэрэй найр наадада хабаадагшадта хатар, дуунай «Байгал» ансамблиин коллектив дуу хүгжэмөө зэдэлүүлжэ, хатар наадаяа харуулха. Тэндэ амаргшадай дунда тусхай наадан, аттракцион эмхидхэгдэхэ юм.

Заншалта зунай энэ һайндэр үглөөнэй 9 час 30 минутаһаа һур харбаанда хабаадалсахаар ерэһэн спортсменүүдэй парадаар эхилхэ байна. Үглөөнэй арбан сапһаа спортын мүрысөөнүүд эхилжэ, зүлгэ ногоон, ипподром дээрэ түрүү һууриин түлөө шанга туялдаанууд болохонь.

Нааданай болохо газар тээшэ тусхай автобус-экспрессүүд үглөөнэй 8 час 30 минутаһаа, «Октябрь» кинотеатрһаа, Ленинэй ордентэ ЛВРЗ-гэй, авиазаводой талмайнуудһаа ябаха байна. Тэрэшэлэн үглөөнэй юһэн сапһаа ипподром хүрэтэр таксинууд табигдаха юм.

Зураглал

ЮРЫН МЕХАНИЗАТОР

...Үбэлэй янгинама хүйтэн үдэр бэлэй. «Сибиряк» колхозой Түхэреэнэй фермын һаалишад бригадиртаа хандажа:

— Үбһэ асархаяа хэн ошооб, — гэжэ яарангяар асуубад.

— Михаил.

— Ямар Михаил? Андреич гү?

— Тиимэ.

— Хорёо соогоо нюдэ хадхаха үбһэгүй болошоолди. Үглөөдэртөө хооһоор байхамнай гү гэжэ һанажа байгаалди. Михаил Андреич һаа, найдамтай, — гэлдэбэ.

Тиихэдэ, Михаил Андреич гээшэнь хэн юм ааб гээд һонирхогдоо бэлэй.

Дунда зэргын нюргатай, сэбэрхэн сагаан шарайтай, барьяар томо гартай трактористтай һүүлдэнь уулзаа һэмди. Тэрэмнай «Сибиряк» колхозой суута механизатор, коммунист Михаил Андреевич Софьин байгаа. Михаил түрэл колхоздоо олон жэлдэ трактористаар ажаллажа, дүй дүршэл ехэтэй механизатор болоһон. Үнэхөөрөөшье, тэдэ һаалишадай хэлэһэнэй ёһоор, эгээл найдамтай, хамтын хэрэгтэ хамсыгаа шуужа ородог хүн бшуу. Үбэлэй хагсуу хүйтэндэ отара гү, али гүүртэдэ үбһэ, түлеэгүй байха гээшэ хэсүү. Тиимэ ушар заримдаа эндэ тэндэ дайралдадаг. Зүгөөр эгээн харюусалгатай үедэ, бригадын шахардуухан байдалда орохоёо һанабалынь, колхозой гаражые даагша тракторист М. А. Софьиниие эльгээдэг болоһоор үнинэй. Юуб гэхэдэ, Михаил Андреевич ажалай журам һайнаар сахидаг, үнэн зүрхэнһөө оролдожо ажалладаг хүн. Тиимэ хүндэ найдангүй яахаб даа! М. А. Софьин үбһэ тэжээл, түлеэ залһа отара, фермэнүүдтэ зөөжэ гарадаг. Тэрэнһээ гадуур кукурузынгаа поли дээрэ наг шэбхэ ехээр гаргадаг.

***

...«Сибиряк» колхоздо һаяхан ябагдаа. Михаил Андреевич Софьин даалгагдаһан хоёр зуун гектар талмай дээрээ кукурузаяа тарижа дүүргээд лэ байгаа һэн.—Заа, Михаил Андреевич, гектарһаа мүнөө жэлдэ хэды центнер ногоон набша хуряаха хүсэлэнтэйбта гэжэ асуугаа һэмди.

— Мүнөө жэлэймнай ургаса намартаал мэдэгдэхэл, гээшэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ гектарай 350 центнер болоо һэн, — гэбэ.

— Урда жэлнүүдтэ хэр ургаса хуряагша һэмта?

— Элдэб байгша һэн. 13 жэлэй туршада 100-һаа дээшэ, 300 хүрэтэр центнер ургаса хуряагдадаг байгаа. Түрүүшээр ойлгогшогүй һэм: участогай зарим хубида кукуруза хүнтэй адли үндэр болошоһон, нүгөөдэ таладань миил үбдэгсөө байгша һэн. Органическа үтэгжүүлгэ ехээр оруулһан газарта кукуруза һайнаар ургана, бага үтэгжүүлгэтэй газартань муугаар ургана гэжэ ойлгоо һэм. Тиимэһээ наг шэбхэеэ бүхы участок дээрээ нэгэ адлихаар, жэгдээр тарааха гэжэ оролдодогби...

Тиихэдэ кукурузашан **М. А.** Софьин ургаса харууһалха хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулдаг. Хоёр-гурба дахин борнойлхо, үһалха гэхэ мэтые бүлтыень хэдэг юм. Тиихэдэ агрономтой ходо зүбшэдэг, хүдөө ажахын литература «шагаадаг» заншалтай хүн.

СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулан, коммунист М. А. Софьин гектарһаа 350 центнерһээ доошо бэшэ ногоон набша хуряаха гэһэн социалис уялга абаа. Тэрэ уялгаяа заатагүй дүүргэхэ тухайгаа Михаил Андреевич хөөрэлдэжэ һуухадаа хэлээ һэн.

***

Наймадахи табан жэлэй дүнгүүдэй ёһоор, «Сибиряк» колхоз Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа бэлэй.

Колхозник бүхэнэй эрмэлзэл оролдолгын, эршэтэ ажалай хүсөөр иимэ ехэ амжалта түйлагдаа. Олон һаалишан ба мал адуулагшад, хонишон, механизатор гүрэнэй шагналда хүртөө. Тэдэнэй ажал парти, правительствын зүгһөө үндэрөөр сэгнэгдээ. Михаил Андреевич Софьиной үбсүүн дээрэ Ажалай Улаан Тугай орден яларна. Энэнь юрын коммунистын эрхим ажалай гэршэ, ажалша хүнэй омгорхол болоно ха юм.

С. ОЧИРОВ.

МОСКВА. Кремлиин Ехэ ордон. Июниин 29. РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сессиин заседаниин зал соо.

Фототелеграфаар абтаһан фото.

ЭГЭЭН УТА ИЮЛЬ

Сагай астрономическа ба атомна тодорхойлгонуудые (шкала) зүбшэхэ тусхай ябуулга элдэб оронуудай эрдэмтэд июниин 30-най, июлиин 1-нэй һүни түрүүшынхиеэ хэхэнь. Дэлхэйн радиостанцинууд секундна дохёо агаар худар нэмэжэ дамжуулха.

Бүхэдэлхэйн саг тааруулха шэнэ гуримда орохо гэжэ Советскэ Союзай метеорологууд, дэлхэйн бусад оронуудтахи ханинарынь хахад жэлэй урда тээ шиидэһэн юм. Энээнэй радиодохёонууд 1972 оной шэнэ жэлэй һүниин тэнгээр агаарта анха түрүүн сууряатаа һэн.

Тиимэл зорилгоор элдэб оронуудай радиостанцинууд тон адли сагые июлиин нэгэнэй һүни дамжуулха. Үнгэрһэн хахад жэлэй турша соо сагай атомна шкала астрономическа шкалаһаа үлэ мэдэг «гээгдээ». Газар дэлхэй урдынхиһаа удааншагаар эрьелдээ, сүүлдэ тухай хэлэхэ болоо һаа, халта болоод тэрэнэй 1/86 400 хубитай тэн астрономическа секунда атомна секундаһаа халта ута байшоо. Тиимэһээ час дээрэ нэгэ үлүү секунда нэмэхэ, сагта заһабари оруулха хэрэгтэй болоно.

Июлиин 1-дэ Гринвичээр 0 часта (Москвагай сагаар 3 часта) секундын хэмжээтэй нэмэлтэ дохёо үгтэхэ юм. Дэлхэйн оронууд часуудаа сасуулжа, стрелкыень секундаар гэдэргэнь сухарюулха байна. Хожомынь сагые наринаар тоолоһон юрын дохёонууд дахяад дуулдадаг болохо, мүн астрономическа ба атомна шкаланууд дахяад зааханаар алгасалдажа эхилхэ. Хэзээшьеб, тэрэнэй дахяад бүхэли секундада ойртоходонь, дахинаа нэгэ секунда нэмээхэ гү, али «үлүү» секундые хороохо, тиигэжэ сүүдхын һүүлшынь минутые 60 бэшэ, 59 секунда болгохо. Энэ ушарай хэзээ тохёолдохонь мэдэгдэнэгүй. Ушарынь гэбэл, манай планетэ Газар дэлхэй саашадаа ямараар эрьехэб, мэдэгдэнэгүй. Мүнөөдөө —түүхэдэ анха түрүүн!—һара нэгэ секундаар ута болохо. Энэмнай эгээн лэ ута июль болоно.

Н. ВАСИЛЬКОВА,
ТАСС-ай корр.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

БЕРЛИН

ГЕРМАН-СОВЕТ ХАНИ БАРИСААНАЙ БҮЛГЭМЭЙ ОЙ

ТАСС

Герман-совет хани барисаанай бүлгэмэй (ОГСД) байгуулагдаһаар 25 жэлэй ой июниин 30-да гүйсэбэ. Германиин хүдэлмэришэн-тараашанай гүрэнэй ниитын ажабайдалда олониитын политическэ тус эмхи ехэ үүргэ дүүргэһэн байна.

Советскэ Союзтай хани барисаа тогтоолго ГДР-эй бүхы хүн зоной зүрхэ сэдьхэлдэ тон дүтын хэрэг болонхой. Энэ талаар герман-совет хани барисаанай бүлгэм ехэ габьяатай юм. СЕПГ-гэй VIII съездын шиидхэбэрнүүдтэ, КПСС-эй XXIV съездын материалнуудта түшэглэн, бүхы хүн түрэлтэнэй манлайда ябаһан Советскэ Союзай үүргые тодо хурсаар харуулхын тула хани барисаанай бүлгэм бүхы хүсэлэл оролдолгоёо хандуулна.

Герман-совет хани барисаанай 25 мянгаһаа үлүүтэй коллектив мүнөө үедэ ГДР-тэ хүдэлнэ. Советскэ Союзтай хани барисаа бэхижүүлхэ талаар ехэ габьяатай байһанайнь түлөө ГДР-эй ниислэл хотын промышленна предприятинуудай 60 тухай эдэбхитэдые, коллективые герман-совет хани барисаанай бүлгэмэй Хүндэлэлэй алтан значогуудаар һаяхан шагнаһан байна.

Совет дүй дүршэлые, эрдэм наука ба техникын талаар совет туйлалтануудые бүлгэм эдэбхитэйгээр дэлгэрүүлдэг. Тэрэнэй туһаламжаар ажалай совет арга онолые шудалалгын 6 мянга гаран кружок предприятинуудта байгуулагдаа.

Республикын 21 хотодо байгуулагдаһан герман-совет хани барисаанай байшангууд идейно-политическэ, соёлой хүдэлмэриин шухала түбүүд болонхой.

УЛААН-БААТАР

МНР-эй Арадай ехэ хуралай сесси

ТАСС

МНР-эй долоодохи зарлалай Арадай ехэ хуралай зургаадахи сесси июниин 29-дэ эндэ нээгдээ. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ю. Цеденбал, МНР-эй парти, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Совет-американ хамтын документнүүдые баталан абалга Советскэ Союзай гадаадын ленинскэ политикын бодото байдалда бэелэлгын толотомо гэршэ болоно гэжэ МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, депутат С. Лувсангомбо сесси дээрэ элидхэл хэхэдээ, тэмдэглээ. Эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал хангахын тула КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй правительствын бэелүүлжэ байгаа хэрэгүүдые МНР-эй правительство, бүхы монгол арад дэмжэнэ.

КАНБЕРРЭ

СЕАТО-гой соведэй сессиин дүнгүүд

ТАСС

Филиппинэй гадаадын хэрэгүүдэй министр К. Ромулын «Энэ эмхиие гүнзэгыгөөр хубилгаха гү, али үгышье гэбэл, усадхаха тухай» дурадхалыень СЕАТО-гой Соведэй эндэ дүүрэһэн сессиин түгэсхэлэй коммюнике дотор буруушааһан байна.

Францын ядерна зэбсэг туршалгые шүүмжэлэн хорихо тухай зарим оронуудай оруулһан дурадхалые СЕАТО-гой хүтэлбэрилэгшэд мүн лэ буруушаан арсаба. Тодорхойлон хэлэхэдэ, США-гай, Англиин түлөөлэгшэд энэ дурадхалые буруушаагаа.

СИМЛЭ

ИНДИ-ПАКИСТАН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ТАСС

Дээдэ тушаалтадай энэ уулзалга хүршэ хоёр ороной хоорондохи харилсан туһалалсалгын шэнэ үеын эхин болохо аабза гэжэ Индиин премьер-министр Индира Ганди, Симлэдэ инди-пакистан хөөрэлдөөнүүдые нээлгэдэ үгэ хэлэхэдээ, найдажа байһанаа мэдүүлээ.

Пакистанай делегациие хүндэмүүшэ халуунаар угтаһанайнь түлөө Индиин правительствын толгойлогшодо баяр баясхалан хүргөөд, президент З. А. Бхутто иигэжэ мэдүүлээ. «Амгалан тайбанаар ажаһууха хүсэлэнтэйбди. Зорилгомнай бэлэн бэшэ. Гэбэшье эб найрамдалтайгаар ажаһууха хүсэлэл оролдолгыемнай арад зон бүрин дэмжэхэ байха». «Түгшүүрилһээ, хёмороонһоо» хоёр ороной арадууд эсээ, гэжэ президент нэмэбэ, тиин Инди Пакистан хоёрой хоорондохи харилсаануудай түүхэдэ шэнэ шатын нээгдэхые хүсэнэ.

ВАШИНГТОН

САГААН БАЙШАНГАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЫН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Урда Вьетнамдахи американ сэрэгүүдэй тооё сентябриин 1 болотор 39 мянган хүндэ хүргэн хороохые США-гай президент шиидхээ гэжэ хэблэлэй асуудалнуудаар Сагаан байшангай түлөөлэгшэ пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

Мүнөө үедэ Индохитадай эрьенүүдтэ шэбээлһэн 7-дохи флодой корабльнуудта — американ 40 мянга тухай сэрэгэй алба хаагшад, харин агаарай сэрэгэй хүсэнүүдтэ 45 мянган хүн алба хэнэ гэжэ Сагаан байшангай түлөөлэгшэ, корреспондентнүүдэй асуудалнуудта харюусахадаа, сэхэ руунь мэдэрхэ баатай болоо. Дайнай бүхы сэрэгэй, далайн-сэрэгэй эгээн ехэ хүсэнүүд энэ районда хархис түримхэй ябуулга үйлэдэнэ.

Ябаган сэрэгэй хүсэнүүдые Урда Вьетнамһаа бага багаар гаргаха тухай США-гай соносхоошье һаань, далай дээрэһээ, агаарһаа сэрэгэй ябуулгануудые хэжэ байһан зэбсэгтэ хүсэнүүд энээнииень һэргээн хүсэлдүүлнэ гэжэ американ хэблэл тэмдэглэнэ.

ХАНОЙ

БАРИМТАНУУД ЭЛИШЭЛНЭ

ТАСС

Хойто Вьетнамай. уһанай хаалтануудые, түхеэрэлгэнүүдые американ авиаци бомбодоногүй гэжэ Сагаан байшангай баталалтые ДРВ-гэй Уһанай ажахын министерствын эндэ эмхидхэһэн пресс-конференци дээрэ буруушааба.

Үнгэрһэн гурбан һарын турша соо США-гай авиаци республикын уһанай түхеэрэлгэнүүдые 77 дахин бомбодоо гэжэ министрэй орлогшо Фан Ми пресс-конференци дээрэ хариин журналистнуудта мэдүүлээ. Июнь һарын турша соо США-гай авиаци уһанай хаалта болон даамбануудые 20 дахин бомбодоһон байна. Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан, ДРВ-гэй газар нютагуудтахи гол мүрэнэй 37 даамба һандаагдаа.

ТОКИО

ЯПОН ТЕХНИКЭ ВЬЕТНАМАЙ ДАЙНДА ХЭРЭГЛЭГДЭНЭ

ТАСС

Вьетнамай нютагуудта хаягдажа байһан шэнэ түхэлэй бомбонуудта США япон телевизионно оньһо түхеэрэлгэ хэрэглэнэ гэжэ Японой радио-дамжуулгын корпорациин Сайгондо байдаг корреспондент мэдээсэнэ.

Манай фирмэдэ бүтээгдэдэг аппаратура сэрэгэй зорилготойгоор хэрэглэгдэдэг юм гэжэ мэдээгүйбди гээд «Сони» фирмын түлөөлэгшэ энэ мэдээсэлые тайлбарилаа. «Сони» фирмэ жэл бүри 10 мянга тухай бишыхан телекамера США-да худалдана гээд тэрэ тэмдэглээ.

НЬЮ-ЙОРК

Ээрхэг түримхэй хараа бодолоо үргэлжэлүүлһээр

ТАСС

Дэлхэйн олониитын һанал бодолые, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин нэрэ хүндые тоонгүй, Израиль дахинаа хархис ябуулга хэбэ. Ливанай урда районуудта Израилиин сэрэгүүдэй добтолгые буруушаан шүүмжэлһэн Аюулгүйн Соведэй тогтоолые Израилиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Эбан арсаа гэжэ ЮПИ агентствын Тель-Авивта байдаг корреспондент мэдээсэнэ. Министрэй хэлэһэнэй ёһоор, энэ тогтоол «буруу, израилиинхидые баһаһан ябадал» болоно.

Ээрхэг түримхэй хараа бодолоо урдынхяараа баримталжа байһанаа баталжа, Израилиин хүтэлбэрилэгшэд Ливанда эсэргүү шэнэ заналтануудые хэбэ.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

Амарай драмын театрай зүжэгүүд тухай.

Гоё һайхан клуб, һанаа амархан директор.

Болгар поэтессын шүлэгүүд.

ИНАГ ДУРАНАЙ ДҮЛЭТЭ АМИСХААЛ

Амарай драмын театрай зүжэгүүд тухай

Драматург М. Рощиной «Валентин ба Валентина» гэжэ зүжэг илангаяа залуушуулые һонирхуулха, баясуулха гэһэн зорилготой. Тэдэнэй гэрэлтэ һайхан инаг дурые, хүсэл эрмэлзэлые онсо тэмдэглэнэ. Хэтэ мүнхэдөө ургы сэсэг мэтэ һалбаржа, хүнэй сэдьхэлдэ баяр бадаруулжа байдаг энэ темэ мүнөө үеын хүнүүдые гайхуулна, нилээд хүшэр асуудал табина.

Хүнэй эгээ һайн һайхан талые халан абаһан, сэдьхэлэй гүнзэгыһөө сохилжо байдаг инаг дуран бүришье хүсэтэйгөөр дүлэтэн носожо, урма зориг бадаруулна. Бүхы сэдьхэлһээ дурлахын тула, авторай хэлэгшээр, өөрыгөө нэгэ бага шэмхэжэ үзэхэ, үнэн сэхэ байха, зориһондоо заабал хүрэхэ ёһотой бшуу.

«Валентин ба Валентина» гэжэ зүжэг (режиссер А. В. Ищенко, уран зурааша М. Е. Тряпкин) яһала һайнаар табигдаа, театрай амжалта болоно. Үзэгдэл, үйлэ бүхэниинь харагшад халуунаар уттажа, үшөө дахин харуулхыень гүйдаг байгаа.

Зүжэгэй гол рольнуудта наадаһан артистнар мүнөө сагай залуушуулда тон адлирхуу, одоо өөрыгөө харуулжа байһандал һанагдана. Гайхамаар юумэн эндэ үгы. Бүгэдөөрэн шахуу залуу артистнар наадажа, үеынгөө хүнэй шэнжые бүришье һонирхолтой, удхатай болгоно.

Зүжэгэй шэмэгжэл гоёолто гол түлэб удхадань тааруулжа хэгдэнхэй, харахада аятай зохид, үлүү һарюу юумэн огто үгы. Ушар нимэһээ артистнарай наадахада аргагүй туһална, сэдьхэлэйнь гуниглалые эли тодоор зураглан харуулһандал болоно. Элдэбын үнгөөр яларһан электрын толоншье онсо өөрын удхатай.

Зүрхэ сэдьхэл уяруулма уянгата, иранги хонгёо хүгжэм зэдэлжэ, инаг дуранай хүбшэргэйе эрхэ бэшэ дайрана. Хүгжэмшэн Г. Аввакумова зүжэгэй гол түлэб удхада тааруулжа зохёоһон байна.

Инаг дуран тухай зүжэг дотор үнэхөөрөөшье дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнэ. Энэнь миин лэ хооһон хөөрэлдөөн бэшэ, харин инаг дуранай удха шанарые, зориг эрмэлзэлые тайлбарилһан зүрилдөөн болоно. Һайн һайхан талань элирэн тодоржо, муу юумэнь зүгөөргүй шүүмжэлэгдэнэ. Жэшээнь, Валентина Дина (артистка Н. Гайдан) хоёрой арсалдаае режиссер амяарлан харуулна. Энэ үзэгдэл дэмы тиигэжэ зохёогдоогүй хаш. Юуб гэхэдэ, Дина инаг дуран тухай нэгэл тиимэ хүнгэхэнөөр бодоно, үшөө тиихэдэ гансал өөрыгөө һайрхана гэхэ гү, али бэеһээ ондоо хүниие тооногүй.

Ахамад хүнүүд, жэшээнь, Төөдэй (артистка Е. Суприна), Валентинай эжы (РСФСР-эй габьяата артистка Т. Кравенко) болон бусад инаг дуран тухай хүйтэншэгөөр бодомжолно. Иимэ, тиимэ байха ёһотой гэжэ хэлэжэ һаланагүй. Тиимэһээ үхибүүдээ нэгэл тиимэ хүнгэхэнөөр түбхинүүлээд, саашадаа бэрхэшээлтэй бү дайралдаһай гэжэ хара ухаандаа һанаха юм.

Энэ зүжэг болбол хүнэй ажабайдал, хуби заяа харуулһан үльгэр домог болоно. Хүн бүхэнэй үйлэ хуби ондо ондоо байдаг, эгээл тэрэнииень хуняадаһаарнь задалан байжа харуулна бшуу.

Зүжэгэй зүрилдөөтэй талые актриса Л. Васильева (Жениин рольдо наадана) бүришье шанга болгоно. Эдир залуу ябахадаа нэгэ бага эндүүржэ, ёһотоор дурлажа шадахагүй байһагдаа хороо бусалжа, хэмһээ хэтэрмээр аашалхаа һанана. Энэнь Жениин образые балартуулна.

Зүжэгэй гол геройнуудые, жэшээнь, Валентин (артист В. Карцев) Валентина (артистка С. Аввакумова) хоёрые һонирхон харанабди. Валентин үнэн сэдьхэлһээ дурлана. Тиимэһээ ямаршье бэрхэшээл дабажа гарахаар бэлэн байһанаа харуулна.

Хуби заяандань нэгэ дахин тохёолдодог тэрэ үдэрые Валентина хүлеэжэ ядаһан аад, үнэн дээрээ тулгардаха, тэрьедэн гүйхэ ушартай болоно. Эжыдээ ошоно. Тиигээд инаг дуранайнгаа түлөө дахин тэмсэнэ. Актриса залуу басаганай түхэл шэнжые, сэдьхэлэйнь нюусые тодо хурсаар, тон зүбөөр зураглажа шадаа.

Ниитэлэн хэлэхэдэ, «Валентин ба Валентина» гэжэ зүжэг залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, зүбшэл заабари үгэхэ хэрэгтэ ехэ туһатай байха хэбэртэй. Тиимэһээ тэрэниие хүнүүд һонирхон хараа.

Театрай удаадахи амжалта юуб гэхэдэ, Э. Брагинский Э. Рязанов хоёрой «Сослуживцы» гэжэ шог энеэдэтэй зүжэг табижа, харагшадые мүн баһа баясуулһан байна. Энэ шог энеэдэн, уйдхар гуниглал бии.

Хараха янзада ямаршьегүй аад, иимэ түхэлэй зүжэг найруулан табихада нилээд хүшэр, бэрхэ байха юм. Дэн үлүүдхэһэн гэхэ гү, али шог ёгтые хэтэрүүлһэн үзэгдэлнүүд бидэниие энеэлгээ, баясуулаашье һаа, ажабайдал тухайдаа ёһотоор бодомжолхо, тобшолол хэхэ ушартай болообди.

Зүжэгэй гол герой, нэгэ томошог эмхи зургаанай директор Калугина (артистка Г. Збруева) өөрынь мэдэлдэ байдаг экономист Новосельцев (артист И. Агафонов) гэгшэдэ дурлашана. Новосельцев хадаа тиимэшье сэбэр бэшэ, бүхы юумэнһээ аягүйрхэжэ ябадаг, хэтүүшэг зантай хүн гээшэ. Хоёр инагууд элдэбын ушарта ороно. Тиигэбэшье үйлэ хэрэгынь нилээд урагшатайгаар хүгжэжэ, бэе бэедээ дуратай байһанаа ойлголсоно. Одоо жаргалтай инагууд гээшэ.

Калугина урдань хахир муухайгаар дуугардаг, шэл доогуураа шэрүүншэгээр харадаг, бэеэ мушхад гэжэ ябадаг байһан юм. Харин мүнөө энэ эхэнэр танихын аргагүй хубиланхай. Тиихэдэ Новосельцев мүн баһа хубилжа, ёһотой эрэ шэнги, хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ захална. Сэхыень хэлэхэдэ, инаг дуран тэдэнэй сэдьхэлдэ үрэ жэмэс тарижа, ажабайдал тухай тон зүбөөр бодомжолхо, бүхы асуудалаар һонирхохо, хэрэгтэй газартань хамааран оролсохо, туһалха хүсэлэнтэй болгоно.

Амарай драмын театр энэ зүжэгөөрөө үнэншэмэ үйлэ харуулаа. Маяг хэлбэриин, байгуулалтын талаар яһала ойлгосотой. Бүхы үйлэ хэрэгынь нэгэ газарта болоно. Тиимэһээ инаг дуранай дүлэтэ амисхаал гүйсэд сохилногүй, нэгэ дорохоноо бурьялжа байхадал гэнэ. Хүгжэмынь дэн һонигүй, үзэгдэл бүхэндэнь нэгэ аялга ханхинан зэдэлнэ. Зарим геройнуудайнь абари зан адлирхуу гэхэ гү, али дэн лэ сэхээр харуулагдана.

Һайниинь гэхэдэ, зүжэгэй рольнуудта хабаадаһан артистнар, жэшээнь, Г. Збруева, И. Агафонов гэгшэд гол һудалыень дайража, онсо өөрын маягтайгаар наадана. Зүжэгэй нэгэдэхи хубида илангаяа һайнаар наадажа, мартагдашагүй образ тобойлгожо шадаа.

Дурсагдаһан хоёр зүжэг дотор инаг дуранай дүлэтэ хүсэн хоёр ондоогоор сохилно. Тиигэбэшье хүмүүжүүлхы удхань адли гээшэ. Сэхыень хэлэхэдэ, Амарай драмын театр репертуараа тон зүбөөр зохёогоод, олон тоото харагшадые баясуулжа шадаа.

В. МУРУЕВА,
студентнэрэй «Ая-ганга» гэжэ театрай режиссёр.

МАНАЙ АЙЛШАН:

Лиляна СТЕФАНОВА

Болгар поэтесса Лиляна Стефанова Софи хотодо багша айлай булэдэ 1929 ондо түрэһэн юм. 1944 ондо хүдэлмэришэн залуушуулай булгэмэй гэшүүн боложо ороһон байна. Болгарие фашист болимтарагшадһаа сүлөөлһэнэй удаа, эдиршүүлэй газетэдэ ажаллаа, тиигээд һуралсалаа үргэлжэлүүлхын тулада Советскэ Союз ерэһэн юм.

М. Горькиин нэрэмжэтэ литературна институтда манаар хамта һуралсаа бэлэй. Институдаа дүүргээд, нютагаа бусажа «Литературна фронт» гэжэ газетэдэ, «Сентелеври» гэжэ журналда ажаллаа. Мүнөө Л. Стефанова «Обзор» журналай ахамад редактораар хүдэлмэрилнэ. Л. Стефанова нилээд олон номуудые бэшээ. Тэдэнэй дундаһаа «Москвада», «Ерээдүй сагай дуун», «Родопууд бодоно» болон бусад номуудыень нэрлэжэ болоно. Гадна поэтесса замай олон тэмдэглэлнүүдые бэшэжэ, тусхай ном болгожо хэблээ. Тэдэнэй тоодо «Зол жаргалта тамаралга», «Узбекистан, шамайе мартахагүйб», «Кавказай үндэрнүүд», «Америкын намарай саг» гэжэ номууд оролсоно.

Болгар поэтессын хэдэн шүлэгүүдые олон тоото, уншагшадай анхаралда дурадханамди.

Ц-Ж. ЖИМБИЕВ,
уран зохёолшо.

АМИДЫ ХУУДАҺАНУУД

(Дунда Ази тухай шүлэгүүдһээ).

Сэсэн мэргэн үбгэжөөл
Сагаан толгойгоо дүхыгөөд,
Намайе гарһаам хүтэлэн,
Номой санда оруулба.
Дохоо үсын домогуудай
Дундуур ааляар алхалнабди,
Хара арһан гадартай
Хуушанай боти харанабди.
Шаралан алдаһан саарһаниинь
Шаршаганан барин ирагдана,
Гоёор таталуулһан бэшэгүүдынь
Хойно хойноһоо ирайлданад.
Үни сагай сударые
Уншахань түбэгтэй байна даа.
Одоо үгэ бүхэниинь
Ойлгосотой шэнгеэр үзэгдэнэ.
Эртэ сагай эрдэмтэн
Эдэ үгэнүүдые холбожо.
Үзэһэн хараһан юумэеэ
Үри бэедээ захяа гү?
Хонгёо дууша Навои
Хулһан гуурһаа баринхай,
Намжар газель-шүлэгүүдээ
Найруулан бэшэн һуутаа гү?
Авиценна Зүүни зүгэй
Агуухэ эмшэн
Хүн түрэлтэниие зоболонһоо
Мулталха арга бэдэрээ гү?..
Тэдэ зоной нэгэниинь
Тэды холын үедэ
Бүрхэг һалхитай үдэрнүүдтэ,
Бүрэнхы харанхы һүниинүүдтэ
Шагаабари сонхын гэрэлдэ гү,
Шубуун дэнгэй толондо гү
Томо номуудые бэшэжэ,
Тонгойн һуугаа ёһотой.
Узбек арад зомнай
Урда сагта зохёогдоһон
Алдар суута дэбтэрнүүдые
Алтан дараан болгонхой.
Тэдэниие эрдэмтэд шэнжэлнэд,
Тэдэниие һурагшад үзэнэд,
Тэдэниие бидэнэр харабабди.
Тиигээд лэ шүлэг бэшэбэб.

ЗУНАЙ САГ

Улаан наранай толониие
Үдэр бүри суглуулнам.
Үглөөнэй сагһаа эхилээд,
Үдэшэ болотор
Үлхэнэм...
Элшэ туяагай хойноһоо
Энэ дэлхэйгээр аяншалнам,
Эльдин дайдаар алхалнам,
Элһэн далайгааршье тамарнам.
Хэдэн түбиин наранда
Хара болотороо шаруулбаб,
Харин мүнөө намайе
Хараад танихагүйдөө
болохот!
Одоо сэдьхэл зүрхэмни
Одото гэрэлээр дүүрэнхэй,
Ошоһон зориһон харгымни
Ошото толоор гэрэлтэнхэй.
Яруу найруулга шүлэгэйм
Аялга дууень шэмэнхэй,
Арюун зүрхэнэйнгөө баялигые
Арад зондоо бэлэглэнэм.
Алтан наранай элшые
Айдар нүхэртөө
Асарнам,
Ажалша хүдэлмэришэ
гарнуудайнь
Альган дээрэ табинам.
Хэтэ нангин толон дор
Хайран дурамнай бадархал,
Хэдышье
Хүйтэн болоо һаань,
Хэзээшье сагта залирхагүйл!

ТЫРНОВО

Урин һайхан городни,
Үзэсхэлэн музейдэ адлилши,
Үе сагай гудамжанууд,
Урданай гэр бараанууд
Урдамнай жэрылдэн байна.
Эрдэни шулуутаар баригдаһан
Эржэн гоё ордонгууд
Эзэн хаашуулай титэмые,
Эритэ мэсын яларааe,
Эгтээ адхарһан шуһые,
Элдэб эсын юумые
Эндэ мүнөө һануулна,
Эльгэ зүрхые доһолуулна.
Харин юунһээшье һайхан лэ
Хото городой эздынь,
Хүйтэн дулааншье байхадань,
Хүхюутэй ябадаг хүнүүдынь,
Хүдэлмэришэ гэжэ суурхаһан
Хүбүүд ахайнары һайшаанам,
Хатан мадонноһоо сэбэрхэн
Хүүхэн дүүхэйнэрые
нааршаанам.
Алдарта мүнөө үедэшни,
Ажабайдалайшни халуунда,
Алим жэмэсэйш анхилаанда,
Архи тамхинайш хатууда
Арюун зүрхөөрөө дурланам,
Алдар солыеш дууданам.
Аажам намжар городни,
Айлшалжа шамдаа ерэнэм.
Мүнхэ Янтар мирална,
Мүрэн ааляар урдана,
«Мэндэ амар!» гэһэндэл,
Намайе уринаар угтана.

Цыден-Жаб ЖИМБИЕВ
буряадшалба.

Намайе хэншьеб даа гомодхоо гоо. **Д. НИМАЕВАЙ фото.**

СЭГЭЭ ДУУНУУД

Ургаараа бариһан эмнигни
Унааша морин болонол даа.
Угжаараа тэжээһэн үрнмни
Ураг худа болгонол даа.
Хазаараараа бариһан эмнигни
Хатарша морин болонол даа.
Ханинартаа үргэһэн үримни
Худа ураг болгонол даа.

***

Ардагай жолоо табингүй,
Араяа дабуулан ябахал даа,
Абынгаа нэрые хухалангүй,
Аятайхан журамтай ябахал
даа.
Эмнигэй жолоо табингүй,
Эрьез дабуулан ябахал даа.
Эжынгээ нэрые хухалангүй,
Аятайхан налархай ябахал даа.

***

Энгэрлэжэ эсхэһэн
Эжымни—эрдэни,
Эрхэлүүлжэ тэнжээһэн
Абамни—эрдэни.
Хансылжа эсхэһэн
Эжымни—эрдэни.
Хайрлан байжа үргэһэн
Хайрата абамни—эрдэни.

(1900 ондо түрэһэн Залан НИКОЛАЕВАҺАА бэшэгдэбэ).

ГЭЭГДЭҺЭН ЛЭ ЗАНДАА

ФУТБОЛ

Манай Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонодо наададаг футболистнуудай дунда уржа үдэшэлэн ээлжээтэ уулзалганууд үнгэргэгдэбэ. Энэ үдэр манай «Сэлэнгэ» команда Братскын «Сибиряк» командатай өөрынгөө стадион дээрэ наадаһан байгаа. Мүрысөөнэй таблицада һүүлшын һуури эзэлээд ябаһан эдэ хоёр командын футболистнууд энэ удаа баһал бирагүйгөөр наадаба. Тиигэжэ ерэн минутын туршада үргэлжэлһэн наадан 0:0 тоотойгоор, тэнсэлгээр дүүрэһэн байна.

Үнгэргэгдэһэн арбан гурбан наадаанда эдэ хоёр командын футболистнууд оройдоо нэгэ, хоёр командын футболистнуудые шүүһэн байна.

«Сэлэнгэ» командын футболистнууд һүүлэй үедэ ходол шүүгдэнэ. Эндэ командын хүтэлбэрилэгшэд зэмэтэй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ахалагша тренер Г. М. Неделькин командынгаа футболистнуудай дунда хүмүүжүүлгын, һуралсалай хүдэлмэри ябуулхаяа болиһон байна. Үнгэргэгдөөд байһан 13 уулзалгын гурбахан наадаанай дүн сорголжо, хөөрэлдөө үнгэргэһэн байгаа. Бусад наадануудай дүн шэнжэлэгдэнгүй орхигдошоһон байха юм. Эдэ бүгэдэ һаяхан үнгэргэгдэһэн республикын футболистнуудай федерациин зүблөөн дээрэ элирүүлэгдэһэн, саашанхи зорилгонь тодоруулагдаһан байна.

Мүн футболистнууд Владимир, Валерий Лобода, Анатолий Михнов, Геннадий Баданов болон бусад бирагүйгөөр наадана гэжэ зүб лэ шүүмжэлэгдэһэн байха юм.

Гэхэтэй хамта «Сэлэнгэ» командын зарим футболистнууд Иванников, Русяев, Щелчков гэгшэд урда наадануудта бага зэргэ гэмтэһэн дээрэһээ хэдэн уулзалгада хабаадахагүй болоно. Тиихэдэ Сергей Котельников наадаанай үедэ мүрысөөнэй судьятай үһөөрхэлдэһэн дээрэһээ хоёр наадаанда хабаадаха эрхэеэ хаһууланхай.

Саашадаа эдэ бүгэдэ дутуу дунданuудаа, алуу эндүүгээ заһажа, «Сэлэнгэ» командаяа «бүдэрэлгэһөө» гаргаха зорилго командын шэнэ хүтэлбэрилэгшэдэй урда табигдана.

«Сэлэнгэ» команда удаадахи наадаяа Ангарск хотын стадион дээрэ июлиин 6-да үнгэргэхэ болонхой.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ГАЗАА ТАЛАҺААНЬ ГОЁ ААД...

Бүри һаяшаг Зэдын аймагаар ябажа ерээб. Тэндэхи зон сүлөөтэй сагаа тон зүбөөр үнгэргэдэг юм байна. Олонхи нютагта орохо-домни, ажалай һүүлээр клубта суглараад, концерт наада хаража, одоо гоёор амаржа һуубал даа. Зүжэг наада бэлдэһэн, шадамар бэрхээр харуулһан эдэбхитэдээ магтахашье гээшэнь аргагүй. Ажалша бэрхэ хүнүүдтэй хамта концерт наадыень бахархан, баясан байжа хараад, һөөл хүхюутэй юумэ бусаха гэжэ байтараа, «Мир» колхозой соёлой байшанда орожо, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаха гэжэ шиидэһэмнишье тэрэ гэлэй.

Соёлой байшан одоо гоё даа. Мүнөө сагай эрилтэдэ тааруулжа баригданхай, аяар холоһоо зэнхыжэ харагдаха юм. Доодо-Бургалтайда энэ байшанһаа томо, гоё һайхан гэр байхагүй. Юу хэлээ гээшэбта, юрэдөө! Бүхы аймаг соо энээнһээ томо, гоё һайхан байшан үгы бшуу.

Тэрэ үдэшэ байшангай газаа хүнүүд олоороо түрисэлдэжэ байбал даа. Концерт наада хараха һанаатай дугташалдана гү гэхэдэш, үгыл даа. Соёлой байшангай директор Екатерина Будаева үүдэндэ тээглэн зогсонхой:

— Билет абагты! Биледгүйгөөр нэгэшье хүн кинодо орохогүй, ойлгоо бэзэт! Энээнһээ хойшо өөрөө шалгажа байхаб. — гэжэ дуугараад, биледүүдые шалгажа орсо бэлэй.

— Басаган, соёлоймнай байшанда хэзээ концерт наадан табигдаха гээшэб? Үни заяанай зүжэг наада харaагүйбди,—гэжэ хэншьеб хандаба.

— Юу концерт гэжэ!, Кинофильм хараад лэ байһантнай хүрөө бэшэ юм гү! — гэжэ соёлой байшангай директор хэлээд, үүдэ сад-няд хаагаадхёо һэн.

Тиигээд лэ кино эхилшоо бэлэй. Кинофильм харахаяа ерэһэн колхозой хүтэлбэрилэгшэд, Бургалтайн сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Д. Н. Очиров ажалшадай сүлөөтэй саг тухай, тэрэнээ хайшан гэжэ зүбөөр үнгэргэхэ тухай огтошье бодомжолоогүй ёһотой. Кинофильм харахада айхабтар туһатай, хүмүүжүүхы удха шанартай юм бэзэ. Теэд...

«Мир» колхозой түб Доодо-Бургалтайда дүрбэн жэлэй саана гоё һайхан барилгатай хоёр дабхар, 408 хүнэй һууритай соёлой байшан бодхоогдожо, зоной сэдьхэл баясуулаа бэлэй. Хоёрдохи дабхартань библиотекэ ажалладаг, мүн республикымнай уран зураашадай холбооной бэлэглэһэн зурагуудаар шэмэглэгдэһэн музей эмхидхэгдэнхэй.

Теэд соёлой байшан мүнөө хүрэтэр зоной эрилтэ хангама соёлой бодото гуламта боложо шадаагүй. Халагламаар даа. Юундэ? Тусгаар мэргэжэлтэй хүнүүд ажаллаагүй бшуу. Миил «дайралдаһан хүнүүд» соёлой хүдэлмэридэ оруулагдаад лэ, мүртэй юумэ хэжэ бирадаггүй, һүүлэй һүүлдэ ажалаа орхихо баатай болодог. Нэн түрүүн соёлой байшангай эзэн (директор) тусгаар мэргэжэлтэй (эмхидхэхы шадабаритай, хүгжэмэй талаар һургуулитай гэхэ мэтэшэлэн) хүн табигдаа һаа, клубай ажал хүдэлмэри зүгөөргүй һэргэхэ һэн ха. Гадна энэ соёлой байшанда уран һайханай талаар хүгжэмшэн-хүтэлбэрилэгшэ байха зэргэтэй аад, миин нэрэ зүүһэн хүнүүд табигдаад, саг үнгэргэдэг байха юм.

Тиимэ хүнүүдые шэлэн олохонь хүдөөдэ бэрхэ юм бэзэ. Энэ талаар Зэдын аймагай гүйцэдхэхэ комитедэй соёлой таһаг (эрхилэгшэнь Лабаров Б. Б.), Бургалтайн сомоной Совет (түрүүлэгшэнь Очиров Д. Н.) анхарал юрэдөөшье табинагүйл.

Эндэ гансахан лэ кино харуулгаар Бургалтайн соёлой байшан ажал хүдэлмэреэ хизаарлана. Соёлой байшангай директор Екатерина Будаева кинодо ороһон хүнүүдэй биледүүдые шалгахаһаа ондоо мүртэй юумэ хэдэггүй юм ха.

Эндэ хүдэлдэг киномеханигууд Рукавицына Л. Марадудина В.) ажалдаа харюусалга багатайгаар хандана, һургуулиин үхибүүдтэ үнгэрһэн һуралсалай жэлэй арбан һара соо олонхидоо ута (удлиненно) фильм гэжэ нэрлээд, хоёр-гурбан хубитай журналнуудые нэмэн, үнгэрхэдөө, хоёр ондоо фильмнүүдые нэгэ доро харуулжа зоболог гү, али заримдаа зарим хубинуудые миин лэ орхижорхидог заншалтай. Киножурналнууд (фильмын урда тээ) оройдоо харуулагдадаггүй шахуу. Зэдын киносетиин директор нүхэр Дампилов энээн тушаа анхаралаа хандуулнагүй.

Доодо-Бургалтайн соёлой байшангай директор Екатерина Будаева уялгаяа буруу ойлгоно ха. Дэнхэгэр томо һайхан байшандаа гансал кинофильм харуулаад, билет шалгаад байха бэшэ, харин хүн зоной культурна эрилтые һайнаар хангаха, концерт наада эмхидхэхэ, һонирхолтой зүжэг табиха тушаа һаналаа табиха байгаа бшуу.

Директорэй (соёлшоной) хэхэ ажал үнэхөөрөөшье яһала ехэ. Нютагай эдэбхитэдые саг үргэлжэ суглуулаад, уран һайханай совет хэжэ, концерт нааданай репертуар зүбшэн хэлсэжэ, отара, һаалиин гүүртэнүүдээр ябажа, хонишод болон малшадые баясуулжа байгаа һаа, хэды ехэ аша туһатай байха һэм. Тиин гэһээ эндэ ямаршье ажал хэгдэнэгүй. Концерт наадаанда хабаадалсаха, бэлиг шадабарияа туршаха дуратайшуул олон. Залуушуулай эдэбхи үүсхэлые хаһа сагтань дэмжэжэ, ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ байха аад, соёлойнгоо байшанда ганса кинофильм харуулаад лэ дүүрэшэнэ. Халагламаар гээшэ.

Нютагай залуушуул сүлөөтэй сагаа зүбөөр, аша туһатайгаар үнгэргэхэ аргагүйһөө архи ууна, хулигаан ааша гаргана.

Иимэ байдалтай саашадаа тэсэхын аргагүй болоо.

Доодо-Бургалтайн соёлой байшан соёл культурын ёһотой гуламта хэзээ болохо гээшэб? Энэ асуудалда харюусахаар, дары бушуу хэмжээ абахаар саг үни хада тулажа ерэнхэй.

БУДАМШУУ.

Баһа кино... Ябая эндэһээ

ПРАВДА·БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Тарилгын хойноһоо харууһалга — шухала ажал» — түрүү бэшэг. «Мүрысөөнэй түүхэ бэшэг» гэһэн ниитэ гаршаг доро толилогдоһон материалнууд. РСФСР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Үйлэдбэриин аша үрэ. Тэрэ ямар юумэнһээ дээшэлдэг бэ?» — тоосоон. «Шасарганын ажахыдахи дутагдалнууд» — А. Рыжковой корреспонденци. Нютаг нютагай һонин.

Гурбадахи хуудаһанда. Орон доторой һонинууд. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Хүндэмүүшэ халуунаар уринабди!» Р. Макальскаягай корреспонденци. Нютаг нютагай һонинууд. Соносхолнууд.

ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

13.00 — дамжуулгын программа. 13.05 — «Мүнөөдэр — эд хэрэглэгшэдэй уласхоорондын үдэр» гэһэн дамжуулга. 13.35 — «Медвежонок Римцимци» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан кукольна зүжэг. 14.30 — «Здоровье» гэһэн научно-популярна программа. 15.00 — «Циркын галнууд» гэһэн дамжуулга. 15.50 — Хүн ба хуули» гэһэн дамжуулга. 16.05 — «Рыцарь королевы» гэһэн уран һайханай фильм. 17.30 — телевизор харагшадай асуудалнуудта харюу.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

18.00 — Ахалагша классудай һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 18.30 — эстрадын концерт.

21.10 — «Альтаир» гэһэн ахалагша классай һурагшадай телевизионно клуб. 21.30 — документальна фильм.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

22.35—«Три плюс два» гэһэн уран һайханай фильм. 24.00 — «Время» гэһэн һүүлэй һониноой программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

16.15—«Сколько лет, сколько зим» гэһэн уран һайханай фильмын нэгэдэхи серинь харуулагдаха. 17.15 — концерт. 18.00 — «Эфир соо «Залуушуул» гэһэн дамжуулга.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика дотогуур наймай үүлэтэйшэг байха. Хойто Байгалай, Баунтын, Захааминай, Түнхэнэй, Ахын аймагуудаар бага зэргэ бороо орохо. Бусад газарнуудаар шииг нойтон орохогүй. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Байгал шадар 15—20, Захааминай, хойто аймагуудаар 20—25, Баргажанаар ба урда аймагуудаар 25—30, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 10—12, үдэртөө 27—29 градус дулаан байхэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Н-00425. Заказ № 1290